

M JAMES CLARK

ថ្ងៃទី ២១ ខែ ៧ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ក្នុងកម្រិត
នៃ ២០ ទំព័រ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ

Declassified to Public
06 September 2012

១) M JAMES CLARK ជាមុន ប្រើឈ្មោះ
នៃ CIA ថ្ងៃទី ២១ - ១២ - ៧៦
M ប្លែក - ប្រើឈ្មោះ (PAUL HENDERSON)
ស្នាក់នៅ (ក្រុង ឈាតា ភ្នំពេញ កម្ពុជា) នៅ LOS
ANGELES (CALIFORNIA)
៧៦៥៥១ ១

២) ថ្ងៃ ៧ - ៧៧ ^{AA} PAUL - HENDERSON ប្រើ
ឈ្មោះ នៅ HAWAII ឈ្មោះ ឯកសារ
* ខ្លះ ២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ
ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
២០ ទំព័រ ២០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ

៣) ថ្ងៃ ៤ - ៧៨ M JAMES CLARK ប្រើ
ឈ្មោះ HAWAII ១ ប្រើ ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
ឈ្មោះ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ ១ ក្នុង ៧០០ ទំព័រ
ថ្ងៃទី ២១ ខែ ៧ ឆ្នាំ ១៩៧៦

4) ප්‍රදාන මා JAMES CLARK
 SINGAPOUR 4 සේවයේ සිටිනු ලැබූ
 සේවකයන්ගේ නමුත් M DANIEL ගේ
 ඉස්මතුව සේ M PAUL - HENDERSON ගේ
 මගින් (JAMES CLARK) 9 M DANIEL
 (ආපරාධ) 5700 ක් සේවයේ = 20, 9 + 2520
 9 + 5700 (ප්‍රදාන) 9 ආපරාධ සේවයේ

5) සේවයේ ම JAMES CLARK ආපරාධ
 M OTIE CIA සේවයේ 4 M OTIE (ආපරාධ)
 එහි (ප්‍රදාන) + (ප්‍රදාන) සේවයේ
 සේවයේ 4 M OTIE ආපරාධ සේවයේ
 සේවයේ සේවයේ 5700 ක් සේවයේ 9

6) 19. 4. 78 (මගේ) ආපරාධ සේවයේ
 20. 4. 78 ආපරාධ සේවයේ සේවයේ
 ආපරාධ සේවයේ 20 ආපරාධ සේවයේ
 සේවයේ - සේවයේ - සේවයේ - සේවයේ
 සේවයේ 4 ප්‍රදාන සේවයේ සේවයේ 4
 FILM සේවයේ සේවයේ සේවයේ සේවයේ
 සේවයේ සේවයේ සේවයේ සේවයේ 4

3) Handwritten text in Hindi/English
 M JAMES CLARK
 HENDERSON
 (JAMES - CLARK)
 68 25/4/88

Handwritten signature

M JAMES CLARK
 YACHTS

Handwritten notes

ចម្លើយ :

ឆីម - វិល្យាមក្លាក

ភ្នាក់ងារ លេខីកា អាមេរិកាំង

ចាប់ខ្លួនថ្ងៃ ២១ មេឃា ១៩៧៨

ចម្ងាយ ៣២ គ.ម នៅទីភ្នាក់ងារ កោះទំរង់

CIA 1492; on 30/11/74
à Los Angeles California USA

អំពី
 ប្រវត្តិសកម្មភាពនយោបាយរបស់
 ឆីម - វិល្យាមក្លាក

Document communiqué par le
 Service de Renseignement

E2/86.6

ចម្លើយ :

ដ៏ម - វីល្យាមក្លាក (JAMES- WILLIAME CLARK)

ខ្ញុំឆ្ពោះ ដ៏ម - វីល្យាមក្លាក (JAMES - WILLIAME CLARK) ។
អាជ្ញ ៣៥ ឆ្នាំ ។ ជនជាតិអាមេរិកាំង ។ មានគ្រួសារហើយ ។

ទីពុកខ្ញុំឆ្ពោះ វីល្យាម - ក្លាក ។ បច្ចុប្បន្នជាវេជ្ជបណ្ឌិតនៅមន្ទីរពេទ្យ
វេតេរ៉ងវិជ្ជា ក្រុងហ្សឺណែវ រដ្ឋការ វិញរីនី ។
ម្តាយខ្ញុំឆ្ពោះ ល្វី - ឌីរេអ៊ី ធ្វើការនៅពេទ្យច្នៃព្យាបាល អាណានីបម
រដ្ឋការ វិញរីនី ។

ប្រពន្ធខ្ញុំឆ្ពោះ ព្រីមីឡា កិតធី ។ អាជ្ញ ២០ ឆ្នាំ ។ បច្ចុប្បន្ននៅ ហា
វែរ ។ បានរៀបការគ្នាពីថ្ងៃ ៧ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ។

ខ្ញុំកើតនៅថ្ងៃ ៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៤៣ នៅក្រុងមីរ៉ាប៊ូលី
រដ្ឋមីស៊ូតា ល.រ.អា ។ ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៥ ខ្ញុំមិន គិត ខ្ញុំ
បានមកនៅ សាំងធីយ៉េដោ រដ្ឋការ វិញរីនី ។ នៅរដ្ឋការ វិញរីនី នេះ ខ្ញុំ
កាប់ផ្តើមចូលរៀន ហើយរៀនរហូតប្រឡងជាប់បឋមសិវសិក្សា នៅឆ្នាំ -
១៩៦៦ ។

ឆ្នាំ ១៩៦៧ - ៦៩ ខ្ញុំធ្វើជាគ្រូបង្រៀនផ្នែកភាសាអង់គ្លេស នៅ
វិទ្យាល័យ ហ្សូស្ត្រីតូល រដ្ឋការ វិញរីនី ដែរ ។

E2/86.6

នៅឆ្នាំ ១៩៦៩ នេះដែរ រដ្ឋាភិបាលអាមេរិក ចេញអាជ្ញាធិប្រញាប់ធ្វើ
 កងទ័ព ចំនួន ១០លើក ។ ខ្ញុំមិនព្រមចូលខ្លួនតាមអាជ្ញាធិកនោះទេ ។
 នៅខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៦៩ ខ្ញុំក៏ត្រូវរដ្ឋាភិបាលអាមេរិកកាត់ទោស ដាក់
 គុក អស់រយៈ ២ឆ្នាំ គឺពីខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៦៩ ដល់ខែកញ្ញា ១៩៧១។
 មុនរួចទោស ៤ខែ ខ្ញុំបានឈ្លាស់ឈ្មោះ តូម - មេដិន ដែលជាប់គុក ពីបទ
 មិនចូលធ្វើទាហានដូចខ្ញុំដែរ ។ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ចាប់របាប់អាន -
 គ្នា ប្តិតប្តាយគ្នា តាំងពីពេលនោះមក ។ នៅក្នុងគុក ទ្រុឌទ្រុក ខ្ញុំ
 បានស្រប់ តូម ឱ្យឈ្លាស់អធិបតីនៅលើសាងតាព្វថ្ងៃ រដ្ឋការវិញវិនិ និង
 មុនរបស់ខ្ញុំ ពេលរួចពីគុក គឺខ្ញុំនឹងធ្វើទូកក្តោងម៉ាស៊ីននៅ សាងតាព្វ
 ថ្ងៃ ។

ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧១ ខ្ញុំចេញពីគុកវិញ ។ ខ្ញុំក៏ត្រឡប់ទៅ
 នៅសាងតាព្វថ្ងៃ ហើយក៏ចាប់ផ្តើមរកស៊ីធ្វើទូកក្តោងម៉ាស៊ីន ដែល
 មាននាង កាទី - ហុល ទៀត រត់មិនរួមថ្នាក់ដូចផ្លូវផ្លើម ជាយុវកាកខ្លះ ។

ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៧៤ តូម - មេដិន បាននាំ ប៊ិល - ខុតបេស៊ីន -
 និង ស៊ុតនី - ទ្រុក មកលេងនិងខ្ញុំនៅកន្លែងធ្វើទូកសាងតាព្វថ្ងៃ
 (កាលវិញវិនិ) ។ នៅពេលជួបគ្នានោះ ប៊ិល បានលើកយកបញ្ហាមួយ
 ចំនួនមកនិយាយ ។ ដំបូង វាជាការនិយាយអំពីការធ្វើភ្នាក់ងារសំងាត់ CIA ។
 ពីព្រោះនេះអាចរកយុវបានច្រើន គឺអាចរត់ខ្លួន និងមានប្រាក់ខែផង ។

E2/86.6

បន្ទាប់នោះ វា ណែនាំឱ្យឃើញថា លេអឹម ។ ពេលនោះ ត្រូវបំពេញ
ដែលខ្ញុំចង់បានយូរ ខ្ញុំក៏ស្រឡាញ់មួយថ្ងៃ យិន ។

រវង់ ១ ថ្ងៃមក ពួកទាំង ៣ នាក់នោះមកជួបខ្ញុំទៀត ។ ខ្ញុំបាន
ប្រាប់ ប៊ិល ថា ខ្ញុំស្រឡាញ់បំបើកអង្គការ លេអឹម នេះហើយ ។ ប៊ិល
និង ស៊ីតធី ជាអ្នកនាំខ្ញុំចូលអង្គការហារកម្មនេះ នៅថ្ងៃ ២២ ខែ សីហា -
ឆ្នាំ ១៩៧៥ ។

ថ្ងៃ ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ប៊ិល និង ស៊ីតធី បានមកជួបខ្ញុំម្តង
ទៀត ។ ពួកនេះ បានទាំងឱ្យប្រាក់ ៥០០០ ដុល្លារ មកខ្ញុំផង -
ហើយនិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា ប៊ិល - បានដឹង (ជាអ្នកធ្វើការនៅក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់
រងជីវិត នៅទ្រូលអង់ស៊ែលេយ រដ្ឋការលីហ្វីនី) ទទួលបានអ្នកឯងហើយ លេខ
លម្អាតរបស់អ្នកឯងគឺ ១៥៩២ ។ ប៊ិល បញ្ជាក់ប្រាប់ខ្ញុំថា អ្នកឯងមានភារ
កិច្ចដែលត្រូវធ្វើនៅ ម៉ិចស៊ិក ។ ដូចនេះ អ្នកឯងត្រូវតែបង្កើតទុកអ្នកឯងឱ្យ
ភាប់ទៅ ។ ជាច្រើននេះ គេបានលើកយកភាពការណ៍នៅម៉ិចស៊ិក និងផែន
ការ ស.វ.អា មកប្រាប់ខ្ញុំឱ្យក្លាស់បានខ្លះជាមុន ។ ប៊ិល និយាយថា ពួក
ម៉ាញីយ៉ា នៅ ម៉ិចស៊ិក បានរត់ពន្ធផ្លូវព្រៃ ចូលមក ស.វ.អា ជាច្រើនឆ្នាំ -
មកហើយ ។ ស.វ.អា មានផែនការបំបាត់ការរត់ពន្ធលើបនេះ ។
ស.វ.អា ធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលម៉ិចស៊ិក ជួយទប់កុំឱ្យពួក ម៉ាញីយ៉ា រត់ពន្ធផ្លូវព្រៃ
នេះតទៅទៀត ។ តែសម្រេចនេះមិនមានប្រសិទ្ធភាពអីទាល់តែសោះ ។
ទន្ទឹមនឹងសភាពការណ៍នេះ នៅម៉ិចស៊ិក មានជនជាតិភាគតិច ម៉ិចស៊ិកូស្តីក្លា
ប្រឆាំងនឹងពួក ម៉ាញីយ៉ា ដែរ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គការលេអ៊ីអា ប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យអ្នកដទៃ
ទាក់ទងនឹងពួកប្រឆាំងម៉ាធីយ៉ាទាំងនោះ ក្នុងពេលខាងមុខនេះ ។

ថ្ងៃ ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៥ ប៊ិល បានយកប្រាក់ ២០០០ ដុល្លារ មក
ឱ្យខ្ញុំទៀត ។ រួចយើងខ្ញុំ ២ នាក់ (ខ្ញុំ និង ស៊ីតឌី) ក៏
ចេញដំណើរទៅមិចស៊ិក ទៅថ្ងៃ ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៥ តាមទូកក្លោង
ដែលខ្ញុំធ្វើ ។ នៅមិចស៊ិក យើងខ្ញុំសំរាកនៅ ម៉ង់សានីលូ (MANZA-
NILLO) ចំនួន ៤ - ៦ ថ្ងៃ ។ បន្ទាប់មកទើបទៅដល់ប៉ុនតូលាសូរ៉ូ -
(PONTOLAZORO) ។ នៅកន្លែងនេះ ពួកខ្ញុំបានជួបនឹងមេ
ដឹកនាំ មិចស៊ិកូឆ្នើម៉ាន (MEXICO- INDIAN) ឈ្មោះ វិចណិន
ដែលប្រឆាំងនឹងពួក ម៉ាធីយ៉ា ។ ក្នុងការជួបលើកនេះ ប៊ិល គ្រាន់តែ
ប្រាប់ឱ្យ ~~អ្នក~~ និង វិចណិនវិញរលាដំដូ ល្អាស់គ្នា ដើម្បីទាក់ទង
គ្នាទៅថ្ងៃក្រោយ ព្រោះ ប៊ិល និង ស៊ីតឌី អស់នាសភារកិច្ចមក -
ទាក់ទងនឹងហេតុផល និង វិចណិន ទៀតហើយ តើយើងដាក់ផែនការឱ្យក្រុម
វិចណិន ចាប់ផ្តើមដុតចំការថ្នាំព្យាបាល ម៉ាធីយ៉ា ។ ជាមួយនោះ
វិចណិន សុំឱ្យក្រុម លេអ៊ីអា ជួយខ្លួន ជាអាទិ៍ឆ្លើយប្រថុំ និងថ្នាំពេទ្យ ។
ក្រុម លេអ៊ីអា នេះថាជួយមិនបានទេ ។ តែអាចជួយជាប្រាក់បាន ។ ជួប
គ្នាហើយ ~~អ្នក~~ ចេញដំណើរមកដល់ព្រៃឆ្នើមស្តុកវិញ ។ ៦ ប៊ិល និង
ស៊ីតឌី ត្រូវធ្វើដំណើរតាមទ្វារទៅសំរាប់រដ្ឋអាមេរិកវិញដែរ ។

ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ប៊ិល - វិចណិន បានបញ្ជាឱ្យខ្ញុំទៅជួប

ដុលកម្មវិធីទូរក្លោងម៉ាស៊ីនរបស់ លេអ៊ីអា មួយគ្រឿង នៅសង់ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ ។ ពេល
នោះ ខ្ញុំ និង វិទ្យុន ម៉ាកណាម៉ារ៉ា (វិទ្យុន ជាមនុស្សដែល JAMES
ស្តាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧១ ។ អា វិទ្យុន ជាងដាងម៉ាស៊ីន ប្រសប់ធ្វើ
ការ និងប៊ុនរកជម្រាបរយក់គ្រឿងព្យាបាល) បានទៅជួបដុលកម្មវិធី
ពីរខែ នៅសង់ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ (SAN FRANCISCO) ។

ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ខ្ញុំបានទទួលបញ្ជាពី ប្លង់ហិនវែលសិន ឱ្យទៅ
ទាក់ទងនឹងក្រុមហ៊ុន ជាលើកទី២ ។ ម្តងនេះ ខ្ញុំទៅជាមួយ
វិទ្យុន ដោយធ្វើដំណើរតាមទូរក្លោងម៉ាស៊ីន លេអ៊ីអា ដែលខ្ញុំបានជួបជុំរួចហើយ។
លើកនេះ ខ្ញុំបានជួប ហ៊ុនវែលសិន នៅកេអេរ៉ូ ដែលជារដ្ឋមួយក្នុងសហព័ន្ធមិត្តភក្តិ ។
ខ្ញុំបានយកព្រក់ទៅឱ្យ ហ៊ុនវែលសិន និងតាមដានសកម្មភាពក្រុមហ៊ុន តាមការណែនាំ
នាំរបស់ ប្លង់ហិនវែលសិន ។ ហ៊ុនវែលសិន បានរាយការណ៍ឱ្យខ្ញុំថា ក្រុមនេះ បាន
ដុតបំផ្លាញចំការពួកម៉ាតិយ៉ាអស់ ២០ ភាគរយ ហើយនិងកំទេចក្រុមម៉ាតិយ៉ាដែល
រស់នៅជាក្រុមតូចៗ ជាច្រើនខ្លះ ។

ចុងបំផុត ហ៊ុនវែលសិន និយាយថា បច្ចុប្បន្នដោយសកម្មភាពក្រុមដេវីកា
សហព័ន្ធមិត្តភក្តិ និងពួកម៉ាតិយ៉ា បានបើកការវាយតបវិញយ៉ាងខ្លាំង
ក្លា ។ ខ្ញុំបានប្រាប់ ហ៊ុនវែលសិន ឱ្យបន្តការដុតបំផ្លាញចំការម៉ាតិយ៉ា
ម៉ាតិយ៉ា កទៅទៀត ហើយនិងរៀបចំក្រុមប្រដាប់អាវុធចំពាក់ម៉ាតិយ៉ា ឱ្យ
ខ្លាំងក្លាថែមទៀត ។ រួចហើយ ខ្ញុំត្រឡប់មករាយការណ៍ឱ្យ ប្លង់ហិនវែលសិន
សិន នៅសង់ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូវិញ។

ថ្ងៃ ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ខ្ញុំចេញពីស្ថានីយ៍តាព្រហ្ម ជាមួយ
 ទ្រូង និង ពងទឹក ម៉ារីន ទៅម៉ិចស៊ិកូ ម្តងទៀត តាមការ
 ណែនាំរបស់ ប៉ូលហ្វីលីប៊ែរស៊ីន ។ ក្នុងខ្ញុំបានទៅជួប វិញយ៉ាងដូច នៅអាកា
 ពូលកូ (^{ម៉ិចស៊ិកូ} MEXIQUE) ។ វិញយ៉ាងដូច បាននាំខ្ញុំទៅជួប វិញយ៉ាង ឯកុន
 តូអ៊ែលីដូ (^{ម៉ិចស៊ិកូ} MEXIQUE ខាងត្បូង) ។ បើព្យាយាមការណ៍ប្តូរ
 កន្លែងបែបនេះ ខ្ញុំយូរ វិញយ៉ាង ថា ពេញវិញបានជាដូចកន្លែងបែបនេះ ។
 តើអ្នកឯងអាចចន្លងកម្មភាពបំផ្លាញពួក ម៉ារីយ៉ា បានទៀតទេ .^១ វិញយ៉ាង
 ធម៌វិញថា អាចធ្វើបាន តែត្រូវរង់ចាំពេលវេលាឯងយូរ ។

នៅពេលខ្ញុំមកដល់កុនតូអ៊ែលីដូ ខ្ញុំទូរស័ព្ទប្រាប់ ប៉ូល - វិញយ៉ាង
 ថា បច្ចុប្បន្ន វិញយ៉ាង ទៅនៅម៉ិចស៊ិកូភាគខាងត្បូងហើយ ។
 គ្រាន់តែពួកដូចនេះ ប៉ូល ប្រាប់ខ្ញុំឱ្យជ្រាបទៅនៅលើ វិញយ៉ាង ។ ខែ
 មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ខ្ញុំបានមកនៅលើ វិញយ៉ាង ។

ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ប៉ូល - វិញយ៉ាង បានមកជួបខ្ញុំនៅ
 ប្រូលូលូ ។ នៅពេលនោះ គាត់និយាយប្រាប់ខ្ញុំអំពីសភាពការណ៍
 នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។ តាម ប៉ូល វិញយ៉ាង កម្ពុជានិងទៅជាប្រទេសមួយ
 ខ្លាំងក្លាពេលប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខនេះ ។ សហរដ្ឋអាមេរិក មានការឆ្លង
 ឈាស់ចំពោះបញ្ហាកម្ពុជា ។ តើសភាពការណ៍ជាកន្លែងនៅកម្ពុជា ថា
 យ៉ាងណា .^១ ពេញវិញបានជាកម្ពុជាឲ្យស្ថាប័នខ្លាំងក្លាយ៉ាងនេះ ។

ទង្វើនេះ សហរដ្ឋអាមេរិក ក៏មានការឆ្លងភាពមិនតិចនឹងនៅ

ប្រទេសថៃ ។ ម្យ៉ាងទៀតលេខាធិការមេរិក ចង់តាមដានឱ្យបានជាក់
 ល្អិត ក្នុងការវិវត្តន៍ វិកលចរិតរបស់កុម្មុយនិស្ត នៅប្រទេសថៃ ប្រទេស
 ម៉ាឡេស៊ី ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ហើយជាពិសេស លក្ខណៈកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា នេះ
 តែម្តង ។ ប៉ុល - ពែត ផែនការ បន្តទៀត៖ -

- បើប្រទេសថៃ មានកុម្មុយនិស្ត លេខាធិការមេរិក និងជួយ
 រហូត ។

- លេខាធិការមេរិក ចង់ឱ្យប្រទេសនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ទាំង១១
 នៅជាការរៀនរហូតផែនការ ។ ចុងបំផុត ប៉ុល - ពែត ផែនការ ប្រាប់ការកិច្ចឱ្យ
 ខ្លួនជា ខ្ញុំប្រឆាំងទៅប្រទេសថៃ និងទៅយកការនៅលម្អៀងកម្ពុជា មាន
 ឥទ្ធិពលជាដើម ។

ថ្ងៃ ២០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៧ ប៉ុល - ពែត ផែនការ បានមកជួបខ្ញុំនៅ
 ច្បារព្រៃ ជាលើកទី២ ។ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំឱ្យត្រៀមខ្លួន ដើម្បី -
 ចេញដំណើរមកបំពេញ បេសកកម្មនៅថៃ និងកម្ពុជា ក្នុងខែ មករា១៩៧៨
 នេះ ។ គាត់បានប្រាប់ខ្ញុំ ឱ្យទៅជួប ប៊ីលីប (PHILIPPES)
 នៅកោះកាយ (GUAM) ជួប ដានីឡែល (DANIEL) នៅ
 សិង្ហបុរី ហើយអាចជួប អូទី (OTIE) នៅសិង្ហបុរី និងនៅប្រ -
 ទេសថៃ ។

ជាមួយនេះ ប៉ុល - ពែត ផែនការ ប្រាប់ថា អូទី និងមកជួបខ្ញុំនៅ
 ច្បារព្រៃ មុនខ្ញុំចេញទៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។ គាត់នៅបានប្រាប់ -

ផែនការធ្វើបញ្ជីការនៅកម្ពុជា និងខ្មែរដំបូងទៅ :-

- ១. - ឯកតាដែលចាប់កម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេល ៗ តើមានលក្ខណៈអ្វីខ្លះ ៗ តើមានលេខរៀងយ៉ាងម៉េច ៗ
- ២. - ពិនិត្យមើលកម្រិតចំបាំង ៗ តើមានអ្នកអ្វីខ្លះ មានលេខរៀងយ៉ាងម៉េច ៗ មានការភ្លើងអ្វីខ្លះ ៗ
- ៣. - ពិនិត្យរាយការណ៍ការដឹកជញ្ជូនកម្ពុជានិយមិត្ត តើយប់ឈរក្រោយ ចូលពុំ និងមានសម្បទានកម្ពុជានិយមិត្ត ៗ
- ៤. - ពិនិត្យ និងរកមើលកន្លែងអង្គុយនៃនវិទ្យុ និងកន្លែងរាំដា កម្ពុជា និយមិត្តច្បាស់មែនទេ ៗ

ថ្ងៃ ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៨ អូឌី បានមកជួបខ្ញុំនៅប្រឡង ៗ រឿងបាននិយាយគ្នាពីបញ្ហារត់ពន្ធគ្រឿងព្រហ្មទណ្ឌខ្លះដែរ ៗ សំខាន់ អូឌី បានប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់ជាអ្នករស់នៅប្រទេស៤៤ និងចុះទៀងប្រទេសទៀងជា ព្រឹកព្រាប ៗ នៅទីនេះ គាត់បានទាក់ទងជិតស្និទ្ធនិងទីផ្សារឃ្មោះ ដោយ ឆាប់ ៗ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំទៀតថា នៅទីនេះ មានពួកកុម្មុយនិស្តជាច្រើននៅ ខាងតំបន់ភ្នំ ៗ រួមគាត់កំណត់ទីកន្លែងនៅក្នុងរៀង ៗ ប្រទេសទៀងទៀត ៗ

ថ្ងៃ ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ខ្ញុំ និង វិទ្យុន - ម៉ាកណាម៉ារ៉ា បេឡាដំណើរពីប្រឡង ទៅកោះកាម តាមទូកក្រោងម៉ាស៊ីនរបស់ ខ្ញុំ ៗ នៅកោះកាម ខ្ញុំបានជួបនិង ប៊ុលីប ៗ ប៊ុលីប បានយួររបបព្រាត់

E2/86.6

អំពីការទឹកចូរល្អ ៗ ខ្ញុំចង់ថា ក្នុងព្រះទាំងអស់ ៗ យើង ណែនាំ
ថា គ្រូរូបតំណាងនៃកម្ពុជាឱ្យបានច្បាស់ល្អមែនទែន ។ បន្ទាប់មក យើង
ព្រមព្រៀងថា ប្រជាជនកោះកោះនេះ គេចង់បានឯករាជ្យដែរ ក្នុងអនាគតខាង
មុខនេះ ។

ថ្ងៃ ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៨ ខ្ញុំ និង ទៀន ចេញទៅសិង្ហ
បុរីទៀត ។ យើងខ្ញុំរស់នៅសិង្ហបុរីអស់ ៣ អាទិត្យ ។

នៅទីនោះ ខ្ញុំបានជួប នាងវីក្រីយ៉ា ដែលជា លេអ៊ីអាយុយូប ធ្វើ
ការនៅក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងកម្ពុជា ។ នាងវីក្រីយ៉ា បានឱ្យខ្ញុំ
សំបុត្រមួយ ដែល ប៉ូល វីហាន ផ្តល់មក ។ ក្នុងសំបុត្រនេះ ប៉ូលវីហាន
ផ្តល់ ណែនាំឱ្យខ្ញុំរស់នៅ នាងវីក្រីយ៉ា និង អូឌី ថែមទៀត ហើយឱ្យ ខ្ញុំ
បំពេញ បេសកកម្មនៅលម្អៀងកម្ពុជា ដោយប្រុងប្រយ័ត្នជាទីបំផុត ។

២ នាងវីក្រីយ៉ា គាត់ណែនាំខ្ញុំ ឱ្យភ្ជាប់ការកិច្ចស៊ើបការនេះឱ្យជាប់ ។
គាត់ព្រមថា គ្រូរូបក្នុងកម្ពុជាមានចុះអី ។ មានលេខ្យីនយ៉ាង
ណា ។ ឈាបលីអ៊ីខ្លះ ឱ្យច្បាស់ ។ ទាំងនេះ ដើម្បីមានវិធានការ
វាយតម្លៃនិងកំណត់ទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត គាត់នៅបានព្រមព្រៀងលើខាង
ដែលខ្ញុំគ្រូរូបតំណាងឱ្យបាន និងឱ្យច្បាស់ គឺផ្នែកកណ្តាលនៃលម្អៀងកម្ពុជា និងផ្នែក
លម្អៀងកម្ពុជា ដែលនៅជិតព្រំដែនយួន ។

តាមស្តី នាងវីក្រីយ៉ា អាមេរិកមានការព្រួយបារម្ភខ្លាំងចំពោះអាស៊ី
អាគ្នេយ៍ ព្រោះនៅភូមិភាគនេះ កម្ពុជានឹងចេះតែរីកដុះដាលខ្លាំង

E2/86.6

ទៀងពុំ ។ ដានីវ៉ិក្លាយ និយាយថា ប្រសិនបើពួកកម្ពុជានិយមកម្រិតប្រទេស
 ទី៥ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីនិងទៅជាកម្ពុជានិយមដែរ ។ ឯសិប្បកម្ម ដែល ជា
 ផែនការដ៏ធំព្យាបាល III លើសកលលោក និងធ្លាក់ទៅក្នុងផែនការកម្ពុជានិយមទៀត ។
 ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី និងទទួលបានវាលនាដូចប្រទេសខាងលើនេះជាមិនខាន ។
 ដោយភ័យខ្លាចបែបនេះ បានជាសហរដ្ឋអាមេរិកខ្វែងខ្វាច និងតាមដាន
 ប្រទេសកម្ពុជាណាស់ ។ ដានីវ៉ិក្លាយ បន្តទៀតថា ប្រសិនបើមានសង្គ្រាម
 រវាងទៀងពុំ និង កម្ពុជា សហរដ្ឋអាមេរិក និងជួយទៀងពុំឱ្យកាន់កាប់
 ដូចនេះ បានជាបច្ចុប្បន្ននេះ អាមេរិកក្លាយបានឱ្យកម្រិត ៣ គ្រឿង និងកង
 ទ័ពខ្លួន ៧៥០០ នាក់ នៅទៀងពុំ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តទៀងពុំ ។ កម្រិតទាំង
 នោះមានកម្រិតកម្រិតហោះហើរ អាវុធតែទៀងពុំ ១ កម្រិតដ៏ធំដើរ ១
 (DESTROYER) និងកម្រិតប្រយុទ្ធ ១ (DESTROYER ESCORT) ។ ម្យ៉ាង
 ទៀត ការបញ្ជូនកម្រិត និងទ័ពមកលេងប្រទេសទៀងពុំនេះ ក៏ជាការប្រមាណ
 និងគំរាមកំហែងមួយបែបដល់កម្រិតកម្ពុជា និងកម្ពុជាដែរ ។

ដានីវ៉ិក្លាយ បានឱ្យខ្ញុំចេញទៅប្រទេសទៀងពុំ ទាន់ពេលកម្រិតពេល និង
 ទ័ពគេបត់ទៅទីនោះ ។
 បន្ទាប់មក ខ្ញុំក៏បានជួប អូឌី នៅសិប្បកម្មដែរ ។ អូឌី ប្រាប់ខ្ញុំ
 ថា លទ្ធភាពកម្ពុជានិយមទៀងពុំរីកចម្រើនណាស់បច្ចុប្បន្ននេះ ។ គំរាមកំហែង គ្រឿង
 គ្រឿងកម្ពុជានិយមទៀងពុំកាន់កាប់ ពិសេសខាង ឈ្យាងទៀងពុំ ។ នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា
 ទៀងពុំ ការប៉ះទង្គិចគ្នារវាងទ័ពកម្ពុជា និងទៀងពុំ ក៏តម្រូវឱ្យទៀងពុំជាបន្ត
 បន្ទាប់ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ តាមមតិវា(អូឌី) រដ្ឋាភិបាលអាមេរិកក្លាយ

๑๕ ๑๗๒๕ ๑๗๓๕
 ๑๗๔๕ ๑๗๕๕ ๑๗๖๕
 ๑๗๗๕ ๑๗๘๕ ๑๗๙๕

๑๗๙๕
 ๑๘๐๕
 ๑๘๑๕ ๑๘๒๕

๑๘๓๕ ๑๘๔๕
 ๑๘๕๕ ๑๘๖๕
 ๑๘๗๕ ๑๘๘๕

ខ្ញុំឈ្មោះ ជឹម - វីល្យាមក្លាក (JAMES WILLIAM CLARK) ខ្ញុំ
អាយុ ៣៥ ឆ្នាំ ។ ខ្ញុំកើតនៅថ្ងៃ ៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៤៣ នៅទីក្រុង
មិនឈីអាបូលី (MINNEAPOLIS) រដ្ឋមិនឈីសូតា (MINNESOTA) នៅភូមិភាគ
កណ្តាល ផ្នែកខាងជើងនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ។ ខ្ញុំជនជាតិអាមេរិក ដោយ
លាភកំណើតនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ។

ឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ វីល្យាម គីលប៊ែរ ក្លាក (WILLIAM GILBERT CL-
ARK) ។ គាត់ជាវេជ្ជបណ្ឌិតម្នាក់ ដែលបានធ្វើការអស់មួយជីវិតគាត់ឱ្យរដ្ឋា
ភិក្ខុ ។ បច្ចុប្បន្នគាត់ជាវេជ្ជបណ្ឌិតនៅមន្ទីរពេទ្យ វេតេរ៉ង់ សង្កាត់ លេ
ញវេដា (SEPULVEDA) នៅទ្រូសអង់ស៊ីរេទ្យស រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី (LOS -
ANGELES , CALIFORNIE) ។ អាស័យដ្ឋានគាត់ ១១៨៨ រុក្ខវិថី
កិនប៊ី ក្រុងស៊ីរេដា (RESEDA) រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ។

ម្តាយខ្ញុំឈ្មោះ ឆេនីម លី គីសា ឆិសូល (LOIS ISABEL CHISHO-
LM) ។ ក្នុងរយៈពេល ២៦ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ គាត់បានធ្វើការឱ្យពេទ្យ -
ចេញម្នាក់ឈ្មោះ ប៊ុនតា នៅអាណាហៃម (ANAHEIM) រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី -
នៅលេខ ៦០៧ មហាវិថី អាណាហៃម ខាងជើង ។

ក្រៅពីការងារអង្គុល ខ្ញុំចេះនិយាយព្រាង អង្គុល និងទ្រូស ពោង
បានបន្តិចបន្តួច ។

កាលពីខ្ញុំអាយុប្រហែល ២ ឆ្នាំ គ្រួសារខ្ញុំបានផ្តោលទីកន្លែងពី មិនឈីសូតា -
ទៅរស់នៅ លាង ឌីយ៉េនេ (SAN DIEGO) រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ។ នៅ

ទីនោះ ឪពុកខ្ញុំធ្វើជា វេជ្ជបណ្ឌិតគ្រូសាវ័ន្ត ។ ឆ្នាំ ១៩៤៧ ដំបូង ដែលខ្ញុំបានចូលទៅក្នុងស្ថានភាព នៅលាងដីប៉េង^(៦) ។

នៅឆ្នាំ ១៩៤៩ គ្រូសាវ័ន្តបានទៅនៅ ទ្រូលអង្គីឡេ រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ឪពុកខ្ញុំបានផ្លាស់ទៅធ្វើជា វេជ្ជបណ្ឌិតនៅទីនោះ ។ ពីរឆ្នាំដំបូង ខ្ញុំបានរៀន នៅថ្នាក់ទី ១ និងថ្នាក់ទី២ នៅទ្រូលអង្គីឡេ ។ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៥១ គ្រូសាវ័ន្ត ខ្ញុំបានផ្លាស់ទៅនៅឆ្នេរ ម៉ាលីប៊ូ (MALIBU) រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ។ នៅឆ្នាំ ១៩៥៤ ខ្ញុំបានចាប់បឋមសិក្សា ដែលមាន ៦ ថ្នាក់ ដោយបានលោកឆ្មោះថ្នាក់ ទី៤ ។ មួយឆ្នាំមុនពេលដែលខ្ញុំរៀនចប់បឋមសិក្សា នៅឆ្នាំ ១៩៥៣ ឪពុកម្តាយ ខ្ញុំបាន លុះលែងគ្នា ហើយខ្ញុំរស់នៅជាមួយប្អូនស្រីនិងម្តាយខ្ញុំ ម៉ាលីប៊ូ រហូតដល់ ខ្ញុំ រៀនចប់ថ្នាក់ទី ៦ ។

ក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៤ ម្តាយខ្ញុំបានប្តូរកន្លែងទៅនៅ អាណា ហែម រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ដែលគាត់បានរស់នៅជានិច្ច ។ ខ្ញុំរៀនថ្នាក់ទី ៧ និងទី៨ នៅអាណា ហែម ។ ខ្ញុំបញ្ចប់ថ្នាក់ទី ៨ នៅក្នុងឆ្នាំដែលម្តាយខ្ញុំរៀនចប់គ្រូសាវ័ន្ត ជាមួយ លោក ករដុង គោរេនី (GORDON GAUTHIER) ហើយឈ្មោះគាត់ផ្លូវទៅ ជា លី រ៉ុសា ហែល គោរេនី ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៦ ដដែល ខ្ញុំទៅ រៀន នៅវិទ្យាល័យ ពិសេសឆ្មោះពីដូ ៖ នៅក្នុងក្រុង ទ្រូល អូស៊ីវីវូ (LOSOLIVOS) រដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ។ ខ្ញុំត្រូវរៀនថ្នាក់ទី ៨ ទៀងវិញ ដូច្នេះទាល់តែដល់ឆ្នាំ ១៩៦១ ទើបរៀនចប់វិទ្យាល័យ ។

ខ្ញុំរៀននៅមហាវិទ្យាល័យពីឆ្នាំ ១៩៦១ ដល់ ១៩៦៦ ។ ខ្ញុំបានទទួល -

សញ្ជាប័ក្រត បិរេរ (*) ដែលនិងលិខិតអនុញ្ញាតិឱ្យបង្រៀនពួន ពីសកលវិទ្យាល័យ
 កាលីហ្វ័រនី នៅ សាងតាព្យាវ៉ា ឃូ. ស៊ី. អេស. ប៊ី ។ នៅក្នុងសកល
 វិទ្យាល័យនោះ ខ្ញុំរៀនអក្សរសាស្ត្រអង់គ្លេសជាមុខវិជ្ជាធំ និងគណិតសាស្ត្រ
 ជាវិជ្ជាបន្ទាប់បន្សំ ។

ខ្ញុំចាប់បង្រៀនលើកទី ១ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៧ នៅវិទ្យាល័យកុមារជាប់
 ឃុំរាំងឃ្មោះ ឡូសប្រីតូស (LOS PRIETOS) ។ ខ្ញុំពូនបង្រៀន នៅ
 កន្លែងនេះតែមួយឆ្នាំ ។ ឆ្នាំទី ២ ខ្ញុំផ្លាស់ទៅសាលាមួយទៀត ឯ ឡូស
 តូហ្គាប្លង់ការ (LAGUNA BLANCA) ។ សាលាទាំងពីរនេះនៅ
 ក្នុងទីក្រុង សាងតាព្យាវ៉ា ។ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៦៩ ក្នុងពេល ចប់
 ឆ្នាំសិក្សាទី ២ គេហៅខ្ញុំឱ្យប្តូរខ្លួនបំប្រែកងទ័ព ដើម្បីទៅច្បាំងនៅប្រុស
 ទេស ~~សង្គ្រាម~~ ។ ដោយខ្ញុំជឿជាក់ថា រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិកខុសឆ្គង
 ពេញទីក្នុងចម្បាំងនេះ ខ្ញុំក៏ប្រកែក ព្រំព្រមទៅ ។ ជាលទ្ធផល ក្នុងខែ
 លីមា ឆ្នាំ ១៩៦៩ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់បញ្ជូនទៅតុលាការ ហើយជាប់គុក២ឆ្នាំ
 នៅគុក ឡូហ្គីក ចម្ងាយ ៦០ ម៉ាយ (60 MILES) ពីខាងជើង សាង
 តាព្យាវ៉ា ។

ប្រពៃណីជា ៤ ខែមុនពេលដែលខ្ញុំរួចចេញពីគុក ខ្ញុំពូនទាក់ទងជាមួយ
 មិត្តភាពជាមួយអ្នកទោសមួយរូប ឈ្មោះ តូម មេដិន (TOM MADDEN) ។

(*) បរិញ្ញាបត្រ : (BACHELOR OF ARTS)

ក្រោយមកតាមខ្សែរយៈ គួម ខ្ញុំត្រូវបានដួង ប៊ិល (BILL) និង ស៊ីតនី (SIDNEY) ។
 ភ្នាក់ងារ លេអ៊ីអា ។ គួម ត្រូវបានគេបញ្ជូនមកក្នុង ទ្រង់ប្រុង ដោយមានរឿង
 ដូចខ្ញុំ គឺមិនព្រមចូលខ្លួនបំបែកទ័ព ។ នៅពេលខ្ញុំជាប់គុក ទ្រង់ប្រុង ខ្ញុំបាន
 លំនៅចិត្តថា នឹងធ្វើទូកក្នុងមួយ កាលណាខ្ញុំចេញពីគុក ព្រោះខ្ញុំជាប់គុកហ្នឹង
 ខ្ញុំត្រូវបានគេបញ្ជូនចេញពីក្របខ័ណ្ឌគ្រូ ប្របទៅតាមច្បាប់ ។ គួម បានយកចិត្ត
 ទុកដាក់ដែរក្នុងរឿងធ្វើទូកនេះ ។ យើងបានដឹងពីភាពក្រាម្នាជាច្រើនលើ ក
 ច្រើនគ្រាអំពីរបៀបធ្វើទូកក្នុង ។ ខ្ញុំបានមើលលេខរៀងរាល់ជាច្រើនបំពោះ
 បញ្ហានោះ ហើយយល់ច្បាស់ថាអាចនឹងធ្វើទូកក្នុងនេះបាន ។

ក្នុងខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧១ ខ្ញុំរស់នៅលាងតាព្វាវ៉ា ហើយបានទាក់ទង ^(ស្រុក)
 ជាមួយនារីម្នាក់ឈ្មោះ កាទី ហុលឡើ (KATHY HOLLER) ដែលជាមិត្តចាស់ខ្ញុំ
 ធ្លាប់រស់នៅជាងពីរទៅបីឆ្នាំមុន ។ គាត់បានជួបខ្ញុំ ចាប់ផ្តើមធ្វើទូក
 ក្នុង ដោយមិនយូរខ្លី និងឱ្យកន្លែងខ្ញុំរស់នៅ ។ កាទី បានធ្វើជាក្រូ
 បច្រេងពីរឆ្នាំ រួចគាត់ក៏រស់នៅ ។ នៅពេលដែលខ្ញុំចាប់ផ្តើមធ្វើទូកគាត់
 ធ្វើការទិញរដ្ឋាភិបាលនៅ ផ្នែកសុខាភិបាល បានពីរឆ្នាំ ។ ក្រោយមកគាត់ធ្វើការ
 ពីរឆ្នាំទៀត នៅទីប្រលង ទីនីក្រុងលាងតាព្វាវ៉ា ។ រួចគាត់ក៏ចាកចេញពី
 កន្លែងនោះ ។ គាត់ចាប់ផ្តើមក្នុងមួយរយៈពេលខ្លី ទើបចូលទៅធ្វើការនៅ
 ក្នុងក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីមួយ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ។ ជាទីបញ្ចប់ ខ្ញុំក៏អាចរកលុយសងគាត់
 វិញបាន ។

ការធ្វើទូកក្នុងមានលក្ខណៈស្មើគ្នា ដោយខ្ញុំខ្លះលុយភាគច្រើនពេក ហើយ

មេរិកាំង ។ រដ្ឋាភិបាល ម៉ិចស៊ិកូ យល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់បញ្ជាក់របស់កសិករនេះ ។
ប៉ុន្តែរកមធ្យោបាយមកជួយគេមិនបាន ។

លេអ៊ីអា ចាប់ផ្តើមធ្វើការជាមួយអ្នករងគ្រោះទាំងនោះ នៅឆ្នាំ ៧៣
ដោយមកពីមួយពេតុ ខាងបញ្ជានយោជន៍មួយខុសប្លែកពីទៀងនេះ ។ នៅប្រ
ទេស ម៉ិចស៊ិកូ សព្វថ្ងៃមានបន " ម៉ាធីយ៉ា " ដែលកំពុងរីកលូតលាស់ឡើង ដូច
នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកដែរ ។ ពួកវាទារកលុយបានមួយចំនួនធំ ហើយចាប់ផ្តើម
ពង្រីកអំណាចវា ដោយសារការរលកអា ភេរៀន ឬថ្នាំមានជាតិអា ភេរៀន (ឬ
អា ភេរៀនចំរាញ់) ។

សហរដ្ឋអាមេរិកមានបន " ម៉ាធីយ៉ា " របស់ខ្លួនផ្ទាល់ គឺជាក្រុមចោរ
អ្នកលេង ដែលមានដទៃខ្លាំងមែនទែន ទាល់តែរដ្ឋាភិបាល កំចាត់វាមិនបាន
សោះ ពោលពីឆ្នាំ ១៩២០ មកម៉្លេះ គឺជាឆ្នាំដែលវាចាប់ផ្តើមមានអំណាចឡើង។
បន ម៉ាធីយ៉ា អាមេរិកាំងនេះទារកលុយបានមួយចំនួនធំ ពីការរលកអា ភេរៀន ។ ដោយ
រដ្ឋាភិបាលនៃសហរដ្ឋអាមេរិកមិនអាចបំបាត់សកម្មភាពចោរម៉ាធីយ៉ា របស់ខ្លួនបាន ។
រដ្ឋាភិបាលនោះក៏ទំនាក់ទំនងស្នើឱ្យរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេស ម៉ិចស៊ិកូ រកមធ្យោ បាយ
ដើម្បីបញ្ឈប់ការរលកអា ភេរៀន ហើយបិទកុំឱ្យថ្នាំអា ភេរៀនចំរាញ់ចូលមកក្នុងសហ
រដ្ឋអាមេរិកបាន ។

ប៉ុន្តែដូចជារដ្ឋាភិបាលអាមេរិកាំង រដ្ឋាភិបាលម៉ិចស៊ិកូកាំងក៏ពុំអាចបញ្ឈប់
សកម្មភាពរបស់បន ម៉ាធីយ៉ា ខ្លួនដែរ ។ នៅក្នុងប្រទេសនៃប្រទេសម៉ិច -
ស៊ិក ឆ្មោះ កូលីម៉ា និង មីសូរីកាន់ ពួកម៉ាធីយ៉ាមានដទៃខ្លាំងក្លាណាស់ ។

នៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលនៃសហព័ន្ធ ម៉ិចស៊ិកូដកចោលរដ្ឋក្រុងម៉ា និងចោល
ក្រុងកូឡីម៉ា ចេញពីដីឈូងខ្លួន ពួកម៉ាថ្វីយ៉ា ម៉ិចស៊ិកូកាំង ធ្វើឱ្យអ្នកទាំងពីរនោះ
ដាច់ឆ្នោតទៀងវិញ ។

ដោយទូលចុងក្រោយ សម្រាប់អាមេរិក ក៏ចាប់ផ្តើមបើកប្រតិបត្តិការ -
មួយឆ្នោះ ប្រតិបត្តិការស្នាក់ស្នាក់ ។ នៅក្នុងប្រតិបត្តិការនេះ រដ្ឋ
ការអាមេរិកពិនិត្យពិចារណាយ៉ាងជិតស្និទ្ធប្រកបប្រទល់នឹងប្រទេសម៉ិចស៊ិកូ និង អា
មេរិក ហើយនៃករណីនេះយ៉ាងហ្មត់ចត់ប្រសប់យន្តតូច និងធំ ដើម្បីស្តារឥរិយាបថ
ភ្នំ ។ ប៉ុន្តែប្រតិបត្តិការនេះ ឥតមានប្រសិទ្ធភាពអ្វីទេ ហើយភ្នំ
នៅតែរត់ចូលជា ច្រើនមកសម្រាប់អាមេរិក ។ ដូច្នោះចំពោះ បញ្ហាអា ភ្នំ
នេះ រដ្ឋាភិបាលទាំងពីរ ទាំងអាមេរិក ទាំងម៉ិចស៊ិកូ មិនបានធ្វើអ្វីជាសក្តិសិទ្ធ
ដើម្បីបញ្ឈប់កុំឱ្យវា ចូលមកសម្រាប់អាមេរិកទេ ។

តាំងពីឆ្នាំ ១៩៦០ មកម៉្លោះ នៅពេលដែលគេចាប់ផ្តើមយកចិត្តទុក ដាក់
ទៀងអា ភ្នំ ពួកម៉ាថ្វីយ៉ាម៉ិចស៊ិកូកាំង ក៏ចាប់ផ្តើមស្វែងរកដីដែរ ។ នៅ
ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧១ កសិករមួយចំនួនធំ ត្រូវបានបង្ខំឱ្យរស់នៅ ដោយសារពួកម៉ាថ្វីយ៉ា
នោះ ។ នៅឆ្នាំ ១៩៧២ ជនជាតិម៉ិចស៊ិកូកាំងស្នាក់នៅ ទីហ្វាន
ចាប់ផ្តើមចាត់ចែង និងលើកកសិកររងគ្រោះអស់នេះ ហើយនៅក្នុងឆ្នាំដ៏ដែល
ក៏ចាប់ផ្តើមចោលទៅបន្តចោលម៉ាថ្វីយ៉ា ម៉ិចស៊ិកូកាំងរឹបយកដីនេះវិញ ។ គាត់ត្រូវ
វាយលុក ដើម្បីបរិយដេញម៉ាថ្វីយ៉ា ឱ្យទាល់តែរត់ចេញពីដីពួកវា រឹបយក
នោះ ។

ដោយយល់ឃើញថា រដ្ឋាភិបាលណា មួយក៏មិនអាចបញ្ឈប់ការ រត់ចេញអា ភ្នំ

នេះបាន សេរីអា ក៏សំរេចជាលម្អាត់ថា និងធ្វើអន្តរាគមន៍ផ្ទាល់ ដោយផ្តល់ជំនួយ
ជាប្រាក់ឱ្យអ្នកដឹកនាំមិត្តភក្តិកាំងស្តីយ៉ាន ឈ្មោះ វិហារិន ដើម្បីបំផ្លាញអា ភៀន
ឱ្យអស់ ។

អ្នកទាំងពីរ ប៊ិល និង ស៊ុតនី បានទៅជួប វិហារិន ពីឆ្នាំមុន (១៩៧៣)
ហើយក្រោយពីជួបខ្ញុំ ត្រូវទៅជួបគាត់នៅឆ្នាំនេះទៀត ។ ទាំងឯងនាក់
ចូលចិត្តប្រើទូកណាស់ ពីព្រោះដំណើរតាមផ្លូវដោយទូកនៅប្រទេសមិត្តភក្តិ កាន់តែ
ពិបាកទៀងពុំ ចំពោះជនជាតិអាមេរិកាំង ។ ដោយគ្មានផ្លូវដោយ តាម
ដងទន្លេសមុទ្រ មធ្យោបាយមួយទៀតមានតែប្រើទូក ។

ប៊ិល ក៏សួររបបព្រាងខ្ញុំជាថ្មី ថា តើខ្ញុំចង់ធ្វើការជាមួយវាជា សេរីអា ឬ
ទេ ហើយវា និងគ្រូបង្រៀនមិត្តភក្តិ នៅថ្ងៃស្អែក ដើម្បីទទួលបានការសំរេចចិត្តរបស់
ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានសំរេចដាក់ច្បាប់លាស់ជាមុនហើយចំពោះបញ្ហា នេះ ប៉ុន្តែ ប៊ិល
ចង់ឱ្យខ្ញុំដិតគួរឱ្យបានហ្មត់ចត់ថែមទៀត ។

ថ្ងៃស្អែកទៀត ខ្ញុំក៏ជួបនិង ប៊ិល ជាលាវថ្មី ហើយខ្ញុំបញ្ជាក់ប្រាប់វាម្តង
ទៀតថា ខ្ញុំបានសុខចិត្តចូលបំរើ សេរីអា ។ ប៉ុន្តែចំពោះទូកក្មេងខ្ញុំ វិញ
ខ្ញុំមិនទាន់ប្រើវាបានទេ ក្នុងនរណាពេលជាងមួយឆ្នាំ ពីនេះទៅមុខ ។ ដោយ ខ្ញុំ
មិនសូវមានលុយ ខ្ញុំត្រូវរង់ចាំធ្វើទូកនេះជាព្រឹកព្រឹក ដើម្បីទៅរកការធ្វើ ង
ក្រៅ យកប្រាក់កាសបាយ ។

ប៊ិល ក៏ប្រាប់ឱ្យខ្ញុំធ្វើការបន្តទៅទៀត (ធ្វើទូកក្មេងបន្តទៅទៀត)
ហើយខ្ញុំនឹងទទួលជំនួយក្នុងពេលរាប់ពុំនេះ ។

នៅថ្ងៃ ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៤ ប៊ិល ក៏មកជួបនិង ខ្ញុំទៀត វា
 ទើបតែនិងត្រឡប់មកពីប្រទេសម៉ិចស៊ិក ហើយទើបនិងបានជួបមេដឹកនាំ ហែលីន ។
 វាប្រាប់ខ្ញុំថា ឥឡូវនេះ ហែលីន មានកម្លាំងច្រើនហើយ មានមនុស្ស ជិត
 ២៥០ នាក់ នៅក្នុងកងវ៉ា ។ ហែលីន - បានបំផ្លាញអា រកៀនអស់មួយចំនួន ធំ
 (តាមល្មោងប្រហែល ២០%) នៅក្នុងរដ្ឋមីសូរីវ៉ាកាន់ ហើយមួយចំនួនតូច ថែម
 ទៀតនៅក្នុងរដ្ឋកូលីម៉ា ។ ប៊ិល ប្រាប់ខ្ញុំថាវាប្រាប់ទៅជួប ហែលីន នៅ
 ខែតុលាឆ្នាំក្រោយ (១៩៧៥) ហើយសង្ឃឹមថា នៅពេលនោះ ខ្ញុំនឹងអាច
 ចាប់ផ្តើមបេសកកម្ម សេរីវ៉ា ជាមួយវា ។

រួចហើយ (នៅថ្ងៃ ១០ ខែ វិច្ឆិកា នោះ) ប៊ិល ឱ្យលុយ ៨០០០
 ដុល្លារមកខ្ញុំ ហើយខ្ញុំក៏ចុះចេញទៅលើបង្កាន់ដៃដទូលណ្ណាដើម្បី ដែលបញ្ជាក់ថាខ្ញុំ
 ជាឧបាយកល សេរីវ៉ា មានលេខលម្អាត ១៤៩២ ។ ព្រមជាមួយនេះប៊ិល ប្រាប់
 ខ្ញុំថាវា ស៊ុតនី និង ខ្ញុំ(ដើម) ធ្វើការឱ្យបុរសម្នាក់ឈ្មោះ ហិនដែលីន
 (HENDERSON) ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចជួបនិងគាត់នេះ (ហិនដែលីន) បានទេ
 មុនដំណើរដើរទិសរបស់ខ្ញុំ ។

ខ្ញុំមិនអាចបង្ហើយទូកខ្ញុំបាននៅខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៧៥ នេះ ប៉ុន្តែខ្ញុំអាច
 ដាក់វាចុះទឹកបាន (បង្ហើយវាបាន) នៅថ្ងៃ ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៥ ។
 នៅថ្ងៃ ១០ ប៊ិល ឱ្យខ្ញុំ ២០០០ ដុល្លារ ទិញស្បៀង និងប្រេងឥន្ធនៈសំរាប់
 ធ្វើដំណើរទៅត្បូង ទៅប្រទេសម៉ិចស៊ិក ។ នៅថ្ងៃ ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ
 ១៩៧៥ ខ្ញុំក៏ចេញដំណើរតាមទូកមកទិលខាងត្បូង ។

ក្រុមនាវិករបស់ខ្ញុំមានតែបុគ្គលម្នាក់ទេ គឺមិត្តម្នាក់ឈ្មោះ វីលេរ្យែរ (RIB
 SER) ដែលយល់ស្មានថាខ្ញុំគាត់តែជាអ្នករត់ពន្ធមួយធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ ។
 វីលេរ្យែរ ជាអ្នកគេលាទត្រីម្នាក់ អាជ្ញាស្មើខ្ញុំ ។ ខ្ញុំចាប់ស្តាប់គាត់នៅទីផ
 លាំងតាពូតូរ៉ា ។ តើខ្ញុំបានធ្វើការឱ្យគាត់ជាភ្នាក់ងារមួយរយៈកាល នៅពេល ខ្ញុំ
 ត្រូវការលុយ ។

តាមការណែនាំរបស់ ប៊ិល ភារកិច្ចរបស់ខ្ញុំ គឺត្រូវស្តាប់ដឹងឱ្យច្បាស់
 អស់ទូកភាព អំពីអ្វីពុំដែលទាក់ទងនឹងមេដឹកនាំ វិលេរ្យែរ និងប្រតិបត្តិការរបស់
 វា (ប៊ិល) ដើម្បីខ្ញុំអាចជំនួសវា (ប៊ិល) បានទៅទីផ្ទៃក្រោយ ។

ខ្ញុំត្រូវទៅជួប វិលេរ្យែរ ម្តងមើលកម្លាំងគាត់ តើវាពិតៗមើល តើ
 គាត់ត្រូវការអាវុធ និងថ្នាំសង្កត់ចំនួន ។ តើគាត់មានដោយជ័យជម្នះក្នុង
 ការតែងតាំងកម្លាំងថ្មី ។ រួចជាទីសំខាន់បំផុត តើគាត់បានបញ្ជាព្យាបាល អា
 រោគស្រាវជ្រាវទៅហើយ ។

ត្រូវទីផ្ទៃក្រោយពីទើងចាកចេញពីស្ថានីយ៍តាពូតូរ៉ា យើងមកដល់ កាបូ
 ណាំង លូកាល់ (CABC SAN LUCAS) នៅទីផ្ទៃ ២៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៧
 យើងត្រូវរង់ចាំនៅកន្លែងនេះ ដើម្បីឱ្យរដ្ឋការ ម៉ិចស៊ិកាំង ប្រូតេស្តា តែក
 រេនមើលទូកយើង មុននឹងចូលប្រទេសគេ ។ រួចហើយយើងចាកចេញពីទី
 នោះ ដោយរង់ចាំចំក្រុងមករកទីផ្ទៃ ម៉ង់សានីលូ (MANZANILLO) ដើម្បី
 ជួប ប៊ិល និង ស៊ុតតី ។ យើងមកដល់ ម៉ង់សានីលូ នៅទីផ្ទៃ ៣០ ខែ ធ្នូ
 ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ នៅកន្លែងនេះ យើងត្រូវឱ្យរដ្ឋការប្រទេសម៉ិចស៊ិក តែករេន

យើងចាកចេញពីម៉ង់សាឌីដូ នៅថ្ងៃ ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ។ បឹង និង ល្អិតនី ក៏ទ្រៀងមកតាមទូកជាមួយខ្ញុំដែរ ។ នៅវេលាស្រេចយើងទៅដល់ភូមិមួយតូចឈ្មោះ ឡាសារ៉ូ (LAZARO) ចម្ងាយប្រមាណ ១០ ម៉ែ (1) (10 MILES) ពីខាងត្បូងចំណុចសំនាមមួយឈ្មោះ ពុងតូ ឡាសារ៉ូ (PUNTO - LAZARO) នៅក្នុងរដ្ឋមីសូរីកាន់ ។ បែណិន និងគ្នាអាត់រង់ចាំយើងស្រេចនៅកន្លែងនោះ ។ ខ្ញុំចតទូកនៅជិតឆ្នេរសមុទ្រ បឹង និង ល្អិតនី ក៏ចុះចេញមកប្រាប់ទៅដួប បែណិន មុនខ្ញុំ ។ គេប្រាប់ខ្ញុំឱ្យនាំទូកទៅឆ្ងាយ ពីប្រាប់ប្រមាណ ៣០ ម៉ែ (2) (30 MILES) ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យអ្នកដទៃ ឃើញ ហើយឱ្យត្រូវបំបែកវិញនៅពេលឃប់ ។ ខ្ញុំក៏ធ្វើតាម រួចហើយទើបពន់ខ្ញុំដួប បែណិន ពេលនោះ បឹង ឧទ្ទេសនាមប្រាប់ទៅ បែណិន និងប្តីរបស់ខ្ញុំ ឱ្យនាំគ្នាការស្រាវជ្រាវ ដែលត្រូវធ្វើការដោយពួកគេទៅថ្ងៃក្រោយ ។

បែណិន ប្រាប់ខ្ញុំថាគាត់មានគ្នាប្រមាណ ៣០០ នាក់ ហើយកុំប្លែងមាន ប្រសាបរវាងគ្នាប្រាប់គ្នាទេ ។ មានតែការភ្លើងខ្លី ការភ្លើងព្រាញ់សត្វធម្មតា និងការភ្លើងព្រាញ់សត្វប្រើប្រាស់តូចតាច ។ ឯចំណែកការភ្លើងស្វ័យប្រវត្តិបន្តិចបន្តួច ដែលគេមាន គឺដោយសាររឹបយកពូកពីប៊ូលីស ឬទាហាន មីសូរីកាន់ ដែលគេបានសម្លាប់។ បែណិន ចង់បានការភ្លើងស្វ័យប្រវត្តិច្រើនតែមិនទៀតពីយើង ។ ប៉ុន្តែ បឹង ឆ្លើយ

---

(1) ១០ ម៉ែ = ១៦ គីឡូម៉ែត្រ ។
 (2) ៣០ ម៉ែ = ៤៨ គីឡូម៉ែត្រ ។

E2/86.6

តបវិញថា យើងមិនអាចផ្តល់អាវុធខ្លីងគាត់បានទេ ។ ហែលិន និយាយប្រាប់ពួក
 យើងថា ការស្របវាយលុករបស់គាត់ទៅលើបនម៉ាម៉ា មានលទ្ធផលប្រសើរ ហើយ
 តាមឆ្នាំ គាត់បានកំទេចអាវុធខ្លីងអស់ ២០% យ៉ាងអន់រាល់ ហើយព្រមជាមួយ
 នេះ មានទាំងបំផ្លាញផលដល់ទៀតពូជ ។ បើគាត់ចង់មើលទៅ គាត់
 នឹងគ្មានគាត់អាចយកជ័យជំនះបានក្នុងរយៈពេលតែប៉ុន្មានឆ្នាំទៀតតែប៉ុណ្ណោះ ។ ជា
 ទីបញ្ចប់ ហែលិន លើស្តីផ្តាំសង្កត់ ប៉ុន្តែយើងមិនអាចផ្តល់ឱ្យគាត់បាន ដោយសារ
 មូលហេតុដូចគ្នានិងរឿងអាវុធនៃគាត់ចង់បាន ហើយដែលយើងមិនអាចផ្តល់ឱ្យ ។
 កាលណា រដ្ឋាភិបាល ម៉ិចស៊ិកោរកឃើញអាវុធនិងថ្នាំឱសថអាមេរិកាំងនៅលើ
 ពួកអ្នកប្រឆាំងនោះ បញ្ជានយោធន៍ស្រុកស្រាញ់ អាចកើតមានឡើងដល់
 រដ្ឋាភិបាលនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ។ លក្ខណៈពេលវេលាដែលយើងខុសច្បាប់ពេញទី ហើយ
 យើងមិនចង់ប៉ះទង្គិចទាងផ្អែកនយោបាយជាមួយរដ្ឋាភិបាល ម៉ិចស៊ិកោ ។

មុននឹងខ្ញុំត្រឡប់ទៅសង់ហ្វ្រង់ស៊ីស្កូ (SAN FRANCISCO) វិញជាមួយ
 កញ្ជានតំណាង ខ្ញុំក៏ព្រមព្រៀងគ្នាជាមួយ ហែលិន ថានឹងជួបគាត់ទៀត ក្នុងកំ-
 ឡុងមួយឆ្នាំទៅមុខនេះ ។ ខ្ញុំក៏ប្រាប់បញ្ជាក់ផែនការ សេអ៊ីអា ទៅហែលិន
 គឺគាត់ត្រូវកំទេចអាវុធខ្លីងអស់ច្រើនបំផុត ។ ដូចជា ប៊ិល និងស៊ីតឺ បាន
 ទាក់ទង ហែលិន រួមមកលើ ខ្ញុំអាចទាក់ទងនិងគាត់ (ហែលិន) តាមរយៈ -
 ហ្វេណង់ដូ (FERNANDO) ដែលនៅជាមួយគាត់នៅពេលនោះ ។

ហ្វេណង់ដូ ក៏បានឱ្យលេខទូរស័ព្ទថា នៅអាកាហ្សូលកូ (ACAPULCO)
 មកខ្ញុំ ។ យើងចាកចេញពីទ្រាណារូ នៅពេលយប់ៗនៃថ្ងៃ ៦ ខែ

មករា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ហើយមកដល់សង្គ្រាមស៊ីវិល នៅថ្ងៃ ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ពេលយប់រៀង។ បើនិយាយឱ្យយឺត គឺថ្ងៃ ៣០ ខែ មករា ។

ដល់ដាក់កញ្ចប់ ចេញអស់ហើយ ខ្ញុំក៏បើកបរទូកឆ្ពោះទៅទីក្រុងមួយនៅជិត ទោះឆ្ពោះ លូសាលីតូ (SAUSALITO) ដើម្បីនិងផ្តល់ជូនការខូចខាត ដែល បណ្តាលមកពីដំណើរទៅប្រទេសម៉ិចស៊ិកនេះ ហើយនិងបញ្ចប់ការធ្វើទូកដាស្តាពរផង។

ប្រព័ន្ធមួយអាទិត្យក្រោយពីនឹងត្រឡប់មកវិញ (ថ្ងៃ ៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៦) ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅ ហិនដែលីន (HENDERSON) ហើយរាយការណ៍ គ្រប់គ្រាន់អំពីសកម្មភាពទាំងប៉ុន្មានខែ ដែលនឹង ដែលខ្ញុំដឹង ។ ខ្ញុំគ្រប់គ្រាន់ថា ហិន មានគ្នាប្រហែល ៣០០ នាក់ បំពាក់អាវុធដោយការភ្លើងព្រាងស្នូ ការភ្លើង ភ្លើង និងការភ្លើងកាលបរិច្ឆេទ ។ ពួកនេះមានការភ្លើងប្រវែងខ្លះ (ប្រហែល ៦ ឬ ៧ ដើម) ដែលគេរឹបចេញបានពីប្លូស៊ីន និងទាញបានល្បាប់នៅក្នុងរដ្ឋ មីសូរីកាន់ និង កូលីម៉ា ។ ព្រមជាមួយគ្នានេះ ដោយយោងទៅតាមពាក្យស្នើសុំ ហិន បានបញ្ជាក់ថាពួក កំទេចចំការអា រហូតដល់ប្រហែល ២០% ។ នេះគឺជា ការប្រល័យសីលធម៌ចំពោះ យើង ។ បើតាមគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងរយៈពេលតែ ប៉ុន្មានឆ្នាំទៀតប៉ុណ្ណោះ គាត់នឹងអាចដើរយកដីខ្លះមកឱ្យប្រជាជនវិញបាន ។ ហិនដែលីន ឆ្លើយមកឱ្យវិញថា ការពិធីនារបស់ខ្ញុំស្របទៅតាមលេចក្តីរាជការ របស់ ប៊ិល ហើយចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ខ្ញុំត្រូវទទួលបន្ទុកធ្វើប្រតិបត្តិការលេខីអា នេះ ។ គាត់និយាយថា មើលទៅ ខ្ញុំអាចត្រូវការចង់ប្រើទូកមួយទៀតប៉ុន្តែ គាត់ (ហិនដែលីន) និង ខ្ញុំ អាចពិភាក្សាគ្នាពីរបៀបនេះម្តងទៀតក្រោយ

ពេលដែលខ្ញុំបង្កើតទូករបស់ខ្ញុំរួច ។

ខ្ញុំបង្កើតទូកនៅខែ មេសា ហើយបើកនាវាមកទុកនៅសាងតាព្រាវ៉ា
វិញ ។ នៅខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ខ្ញុំទៅលេងទិសរួមកាលនៅឯឆ្នេរ
ខាងកើត (ខែន ស.វ . អា) ហើយនិងប្រទេសកាណាដា ។ នៅឃ្លូវ៉ា
ណូស្កា (NOVA SCOTIA) ខ្ញុំបានជួបប្រទះនារីម្នាក់ឈ្មោះ បេមីឡា
(PAMELA) ។ ខ្ញុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនារីនេះនៅថ្ងៃ ១០ ខែ
កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ក្នុងរយៈពេលនោះអាប័រវិល តែពីរអាទិត្យក្រោយជួបគ្នា
នៅក្នុងខែ កក្កដា ខ្ញុំត្រឡប់ទៅសាងតាព្រាវ៉ា វិញ ហើយទូរស័ព្ទទៅ ពិន
ដែលិន ដើម្បីត្រឡប់មកជាមួយខ្ញុំមកជួបវិញ ហើយអាចទទួលបានបញ្ជីពីគាត់បាន ។
គាត់ត្រឡប់មកខ្ញុំប្រើទូករបស់ខ្ញុំវិញមួយនៅ យប់ក្រុងព្រីនស្តុន ទូកនេះធំជាងទូក ខ្ញុំ
ផ្ទាល់ ។

នៅពេលនោះ គឺនៅក្នុងខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ខ្ញុំក៏បានស្នើមិត្តចាស់ខ្ញុំ
ម្នាក់ឈ្មោះ ឡែន ម៉ាកណាម៉ារ៉ា (LANCE MAC NAMARA) ឱ្យចាំធ្វើការ
ជាមួយខ្ញុំ ។ ពីព្រោះ ឡែន ជាជាងម៉ាស៊ីនប្រឈប់ធ្វើការ និងមិនរក
ជំនួរលក់ក្រេឡិចញ្ចូរបាន ។ ខ្ញុំស្គាល់គាត់ពីឆ្នាំ ១៩៧១ ពេលដែល បង
វ៉ាឡោះ ប្រែ (BRYCE) ហើយនិងខ្ញុំចាប់ផ្តើមទូកមួយម្នាក់ ដឹកគ្នានៅសាងតា
ព្រាវ៉ា ។ នៅពេលនោះ ឡែន ជាប់ផែនការវិនិយោគរបស់អ្នកមាន លូក
ស្តីម្នាក់ នៅសាងតាព្រាវ៉ា តែវាបានត្រឡប់មកជា ប្រេស មិនប្តូរមុខរបរ
នេះ ។ ហេតុដូច្នោះ នៅអាទិត្យក្នុងក្រោយខែខែសីហា ឡែន និង ខ្ញុំ

ក៏ដោះស្រាយបញ្ហាទៅលើស្រុកស្រីស្រី ដើម្បីចាប់ផ្តើមជួសជុលទូកលើក្រុង
តាមបញ្ជា ពិន័យ កាលពីខែ កក្កដា ។

នៅចុងខែតុលា ដើមឆ្នាំ ១៩៧៦ ទូកចេញពីចាកចេញ ធ្វើដំណើរ
ទៅប្រទេសមិច្ឆិកា តាមបញ្ជា ពិន័យ ។ យើងបំបែកទៅកាន់ខ្សែ នៅ
ទ្រូលអង្គី (LOS ANGELES) ក្នុងរដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ។ ខ្ញុំជួប ពិន័យ
សិន ជាលើកដំបូងនៅទីនោះ ។ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា បរទេសកម្មជា លេខ១៦
ក្រៅរបស់គាត់ គឺជាអ្នកធានារ៉ាប់រងជីវិត ហើយគាត់មិនចង់ឱ្យខ្ញុំស្គាល់ គាត់
ខ្លាំងពេកទេ ពីព្រោះគាត់មិនចង់ឱ្យដឹងថា គាត់ជាប់ទាក់ទងលក្ខណៈលើ
អា នៅប្រទេសមិច្ឆិកា ។ យើងនាំគ្នាពិភាក្សាអំពីភារកិច្ចខ្ញុំនៅ ប្រទេស
មិច្ឆិកាជាមួយ ប៊ែណិស ។ នៅពេលដែលខ្ញុំជួបគាត់ (ប៊ែណិស) នេះ ខ្ញុំ
ត្រូវជំនុំឱ្យគាត់ឱ្យបំផ្លាញការ រៀនច្រើនថែមទៀត ។ ជាការប្រយោជន៍
ហើយដែលគាត់បានបំផ្លាញចំការ រៀនអស់ ៦០ % ។ ប៉ុន្តែយើងចង់ឱ្យបាន
ច្រើនជាងនេះទៅទៀត ។ ខ្ញុំត្រូវបញ្ជាក់ប្រាប់ ប៊ែណិស ថា យើងមិន
អាចផ្តល់ការ ជំនួយគាត់បានដូចជាដាច់ខាត ។ ហើយដំបូងគាត់ (ប៊ែណិស)
នៅតែបន្តបន្ទាប់បំផ្លាញចំការ រៀនរបស់ពួកម៉ាប៊ីយ៉ា ដំបូងនោះ យើងក៏
នៅតែជួបគាត់វិញជាប្រក្រតី ។ ក្រោយពីបានជួបពិភាក្សាជាមួយ ពិន
សិន ទៀត និង ខ្ញុំ ក៏ចាកចេញពី ទ្រូល អង្គី ទ្រូល លំដៅមក ភក
ប្រទេស មិច្ឆិកា ។ នៅថ្ងៃ ៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៦ យើងចូលដល់ កាបូ -
សាន់លូកា (CABO SAN LUCAS) នៃប្រទេសមិច្ឆិកា ដូចពេលមុន ។ ហើយ
ក៏បើកទូកបន្តមកអាកាពុល ទៅថ្ងៃដដែលនេះ ។ យើងមកដល់ អាកាពុល -

នៅថ្ងៃ ១៥ ខែវិច្ឆិកា ។

ក្រោយពីបានបំពេញលំហូរតាមបណ្តាញសំរាប់ផែ អាកាសយានដ្ឋានស្រុកស្រីស្រី
 ហៅ ត្រែងដង្កូវ ដើម្បីជួបទាក់ទងជាមួយ ត្រែងដង្កូវ ។ ត្រែងដង្កូវ បង្ហាញខ្លួន
 នៅថ្ងៃបន្ទាប់មក ហើយក្របខ្ញុំថា វាមិនដឹង ត្រែងដង្កូវ នៅកន្លែងណាទេ ។
 ចាំ ៣ ឬ ៤ ថ្ងៃទៀតទើបវាមកគាត់ហើយ ពីព្រោះគាត់ដែលនៅក្នុងតំបន់
 ធម្មតាដីដែលរបស់គាត់ហើយ ។ គាត់រស់នៅប្រមាណ ៧០ ម៉ែ (1) (70
 MILES) ពីខាងជើងក្រុងអាកាសយាន ក្នុងរដ្ឋឆេវេរ៉ូ មិត ១០០ ម៉ែ (2) (100
 MILES) ពីខាងត្បូងកន្លែងចុះទីតាំងចាស់នៃឆ្នាំមុន ។ ផលិតនេះមិនត្រូវ
 ឃោះ ។

ត្រែងដង្កូវ និង ខ្ញុំ ក៏បានទៅជួប ត្រែងដង្កូវ ដែលពួកគេនៅក្នុងតំបន់ ភ្នំ
 តូចមួយចម្ងាយ ១០ ម៉ែ (3) (10 MILES) ពីភូមិជិតបំផុត ។ គ្នាគាត់ផ្ញើរ
 តែទាំងអស់ នៅជាមួយគាត់ ហើយគាត់ក្របខ្ញុំថា កងទ័ពរដ្ឋាភិបាលបានបញ្ជូនមុខងារ
 ពួកគេទៅទ្រុកភ្នំ វាលឆ្នាំគាត់ និងក្រុមគាត់ ។ រដ្ឋាភិបាល ម៉ិចស៊ិក -
 បានយកចិត្តទុកដាក់លើខ្លាំងចំពោះការគ្រប់គ្រងរបស់គាត់ ហើយបានចាប់អារ
 ម្មណ៍ ថាគាត់កាន់តែខ្លាំងទៀងពុំបោះ ។ រដ្ឋទាំងពីរគឺ កូស៊ីម៉ា និងមីឡូវ៉ា
 កាន់ នៅក្រោមច្បាប់សឹក ហើយកងទ័ពបានបញ្ជូនវាចេញពី ត្រែងដង្កូវ និង

-
- (1) ៧០ ម៉ែ = ១១២ ម៉ាយ ម៉ែត្រ ។
  - (2) ១០០ ម៉ែ = ១៦០ ម៉ាយ ម៉ែត្រ ។
  - (3) ១០ ម៉ែ = ១៦ ម៉ាយ ម៉ែត្រ ។

គ្នាគាត់ចេញរលពីនោះ ។ ភ្នំនេះគាត់មិនសូវបានដាក់វាពេញកម្រិតយ៉ា ទេ ហើយតាមព្រំនៃមីលទៅគាត់បានកំទេចអា ភៀនប្រមាណ ១០% ។ តាមស្មារ គាត់អាចវាយវិញកង្កែបប្រឡប់ទៅទីតាំងចាស់វិញ ហើយគាត់នឹងបង្ហាញ ឱ្យ សឹងតើគាត់ធ្វើយ៉ាងម៉េច ពីព្រោះនូវទ្វីបនេះគាត់ដើរបានកាំភ្លើងស្វ័យប្រវត្តិ - ជាច្រើនដើមពីកងទ័ពលហ្នឹង ។ គាត់បានខូចខាតកម្លាំងខ្លះដាច់តែមែនហើយបង្ក ប៉ុន្តែនូវទ្វីបនេះគាត់ច្បាស់ជាខ្លាំងជាងមុន ដោយបានកាំភ្លើងប្រើពុះនេះ ។

តពីនោះមកទៀត ហើយសំរេចថាគាត់នឹងជួបគ្នាជាថ្មី ក្នុងប្រមាណ ៦ ខែ - ទៀតតាមរយៈ វិញ្ញាណដ៏ ដ៏ ទៃសព ។ ខ្ញុំប្រកែក មិនប្រមាណកាំភ្លើងឱ្យគាត់ ម្តងទៀត ។ ខ្ញុំបញ្ជាក់ប្រាប់ឱ្យគាត់បន្តកំទេចបំណាច់អា ភៀន ហើយរៀប ចំគ្នាគាត់ និងប្រដាប់អាវុធឱ្យបានយូរជាងនេះទៅទៀត ។ រួចទើបខ្ញុំចាកចេញ ទៅ អាភាពុលកូ ទៅដឹកព្យារន់តែងពី កូស្តា ដែលសុល (COSTA DEL- SOL) ខាងជើងអាភាពុលកូ ។ ហើយខ្ញុំក៏ប្រឡប់មក លង់ប្រុងស៊ីស្តូវិញ ។

ទៀត និង ខ្ញុំចាក ~~មក~~ មក លង់ប្រុងស៊ីស្តូវិញ នៅថ្ងៃ ៣១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ។ ហើយមកដល់ទីនោះនៅថ្ងៃ ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ ខ្ញុំ ទូរស័ព្ទទៅមិត្តម្នាក់របស់ បិយ ឃ្មោះ ម៉ែកល (MICHEAL) ដែលជាអ្នកលក់ - កូនប្រេងប្រើប្រាស់ ។ ខ្ញុំស្គាល់គាត់តាំងពីខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ។ ពេល ផ្ទេរកញ្ចប់ហើយ ខ្ញុំក៏បើកទូកទៅ សូលាស៊ីតូ ដែលជាកូម្មុយនិស្ត លង់ប្រុងស៊ីស្តូ ។ យូរអាទិត្យក្រោយមក ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅ ហិនសែលីន ហើយព័ត៌មានប្រាប់គាត់អំពីជំងឺ អាប្រក់ចំពោះ វិបលីន ។ គាត់ក៏ឯកភាពថាប្រតិបត្តិការនេះមិនស្រួលមែន ។

សភាពការណ៍នយោបាយចំពោះ ទ័ពលិង និង សេអ៊ីអា ដទ្បូននេះបានប្រែប្រួលពេញទីតើយនាំមកនូវគ្រោះថ្នាក់ច្រើនណាស់ ។ បានទ័ពលិង បញ្ជាក់ថែមទៀតថា តើយមិនអាចរកអ្វីផ្សេងៗស្រាយបានទេ កាលណា រឿងនេះលេចឡើង ។ ពីគ្រោះព្រឹត្តិការណ៍នេះអាចនាំឱ្យចប់ពាល់ដល់ការទាក់ទងនយោបាយរវាងប្រទេសម៉ិចស៊ិក និង សហរដ្ឋអាមេរិក ។

បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏ប្រាប់ បានទ័ពលិង ថាខ្ញុំមើលទៅ មិនអាចច្រើនទូកសេអ៊ីអា របស់គាត់បានទៀតទេ ពីគ្រោះទូកនេះមិនអាចដំណើរការរស់នៅលោះ តើកទឹកចេះតែចូល ។ នៅថ្ងៃ ៣៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ទ័ពលិង និង ខ្ញុំ ក៏ប្រទ្រប់មក សាងតារាពុទ្ធរាំ ទិញ តើម្សីរៀបចំទូកខ្ញុំផ្ទាល់ ។ នៅថ្ងៃ ៣១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ទ័ពលិង និង ខ្ញុំ ប្រមទាំងបុរសម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ហង់រី ម៉ារីន (HENRY MARIN) ចាកចេញពីសាងតារាពុទ្ធរាំ សំដៅឆ្ពោះ មកប្រទេសម៉ិចស៊ិក តាមបញ្ជា បានទ័ពលិង ។ ហង់រី ជាមិត្តម្នាក់របស់ខ្ញុំ និង កាទី ចុលឡើ ដែលខ្ញុំធ្លាប់ធ្លាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧២ ។ នៅពេលនោះ ហង់រី គ្មានការធ្វើ ។ ហង់រី ក៏ដូចនិង ទ័ពលិង ទ័ពលិង ថាមិនបានដឹងច្បាស់អំពី គោលបំណងពិតប្រាកដរបស់ខ្ញុំទៅប្រទេសម៉ិចស៊ិកទេ ។ វាបានថា ដើម្បីគ្រាន់ តែជាអ្នកដើរផ្សងព្រេង ទាក់ទងតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចព្រមព្រៀង តើយល់សំចៃត នៅ កាបូ សាង លូកាស (CABO SAN LUCAS) សំរាប់ឱ្យពួកកម្មករ ទ័ពលិងប្រទេសម៉ិចស៊ិក ប្រគល់គ្រាន់តែកន្លែង (នៅថ្ងៃ ២១ ខែ មេសា) តើយ បន្តធ្វើដំណើរទៅអាភាពុលកូ នៅថ្ងៃដីដែលនេះ ។ យើងទៅដល់អាភាពុលកូ

នៅថ្ងៃ ១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់មក ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅ វិញ-
 យង់ដ្ឋ ។ គាត់នេះមកដួបខ្ញុំនៅថ្ងៃ ៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ហើយប្រាប់ ខ្ញុំ
 ថា ម្តងនេះទៀត គាត់ក៏មិនដឹង ថែមទៀត នៅកន្លែងណាដែរ ។ ដូច កាល
 ពេលមុន វិញយង់ដ្ឋ ចំពោះ ពេលអភិជិតមួយអាទិត្យ ទើបមក ថែមទៀត ។
 គាត់ធ្វើឱ្យខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ម្តងទៀត ដោយគាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា ថែមទៀតនៅក្នុងរដ្ឋ -
 វ៉ាហាគា (OAHACA) ប្រមាណ ២៥០ ឬ ៣០០ ទ្រីម៉ែ (*) ខាងឆ្នងអាកាពុលកូ
 ថែមទៀត នៅជិតភូមិតូចមួយដាច់ឆ្នេរសមុទ្រឆ្ពោះ ពូរីអ៊ីរតូ អេស្តង់ដ្ឋ (PUER
 TO ESCONDIDO) ។ សំនងនេះអាក្រក់ណាស់ ។ វិញយង់ដ្ឋ និង ខ្ញុំ
 ក៏ទៅដួប ថែមទៀត ដើម្បីអរកាល ដើម្បីឲ្យបានដឹងថា គាត់ម្នាក់មកជាប់ភ្នាក់ងារ
 កន្លងនេះឬម៉្លោះ ។ ថែមទៀត ក៏ប្រាប់ខ្ញុំថា មកពីកងទ័ពសេដ្ឋកិច្ច ដាច់ដាច់
 ខ្លាំង រហូតមកដល់ខាងឆ្នងនេះ ។ គាត់ដឹងបានច្បាស់ណាស់ថា គាត់មិន
 ទេ ។ គ្នាគាត់ដទៃទៀតនៅឯទីក្រុង ២៥០ នាក់ ។ ខ្ញុំនឹងគាត់ថា តើ
 គាត់អាចត្រឡប់ទៅរដ្ឋ មីសូរីកាន់ បានឬទេ ។ គាត់បញ្ជាក់ថា គាត់អាច
 ត្រឡប់ទៅរដ្ឋនេះវិញបាន ប៉ុន្តែបញ្ហានេះទាមទារពេលវេលាបន្តិច ។ ខ្ញុំ
 ត្រឡប់ទៅអាកាពុលកូ វិញ ។ នៅអាកាពុលកូ ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅ ប៊ិនវែលសិន
 ហើយព័ត៌មានប្រាប់គាត់អំពីសកម្មភាពរបស់ ថែមទៀត ។ ខ្ញុំប្រាប់ ប៊ិនវែលសិន ថា
 មើលទៅ ថែមទៀត មិនអាចត្រឡប់ទៅរដ្ឋ មីសូរីកាន់ វិញទេ ថ្វីត្បិត តែ
 គាត់អះអាងថា អាចទៅបាន ។ ប៊ិនវែលសិន ក៏ឯកភាពជាមួយខ្ញុំ ហើយ
 និយាយថា សភាពការណ៍នេះទាមទារឲ្យគ្រោះថ្នាក់ប្រើមកដល់យើង ។

(*) - 300 ទ្រីម៉ែ = 480 គីឡូម៉ែត្រ ។

ដូច្នោះហើយដំណើរខ្ញុំនេះ ជាដំណើរចុងក្រោយបង្អស់មកប្រទេស ម៉ិចស៊ិក ។ គាត់
 ប្រាប់ខ្ញុំឱ្យចុះក្រោយទៅហាវ៉ៃវិញ ដើម្បីមិនព្រួយប្រទេសដទៃទៀតឡើយ ។
 ដោយហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ត្រឡប់ទៅជួប វ៉ែលីន ដើម្បីបញ្ចប់ការទាក់ទងរវាង
 រឿងទាំងពីរ ។ ការចរចាជាចុងក្រោយនេះមានលក្ខណៈតឹងតែង ។ ប៉ុន្តែ
 រឿងបញ្ចប់វាបាន ។ ពេលវិញ វិញ និង ខ្ញុំ ក៏ចេញដំណើរទៅហាវ៉ៃ
 វិញ នៅអាទិត្យទី១ ខែមិថុនា ។ រឿងមកដល់កោះនេះនៅខែមិថុនាខែ
 កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ មួយអាទិត្យក្រោយមក ពេលវិញ ក៏ត្រឡប់ទៅទ្រង់រង
 វិញ ។ ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅ ហិនដេលីន នៅខែ ១១ ខែ កក្កដា (មួយ
 អាទិត្យក្រោយពេលដែលរឿងមកដល់) ហើយគាត់ក៏ស្នើឱ្យខ្ញុំទៅជួបគាត់នៅ ឬ
 ហូលូលូ (HONOLULU) នៅខែ ១២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ ខ្ញុំនិយាយ
 ហោះចេញពីកន្លែងចតទូកខ្ញុំឈ្មោះ ម៉ៅអ៊ី (MAUI) ទៅហូលូលូ ហើយជួប
 គាត់នៅវាលធូលីហោះ ហូលូលូ នោះ ។ រឿងពិភាក្សាគ្នាអំពីការបញ្ចប់
 ភារកិច្ចរបស់ខ្ញុំនៅប្រទេសម៉ិចស៊ិក និងអំពីការចាប់ផ្តើមភារកិច្ចម្ខាងទៀតរបស់
 ខ្ញុំ ។ ហិនដេលីន ធ្វើការជាខ្ញុំ (ជិមក្លាក) មានលក្ខណៈរឹងមាំដាច់ចំពោះ
 អាជីវកម្មធំ ពីព្រោះលក្ខខណ្ឌនេះ ចម្រុះទៅលើស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចអាមេរិក និង
 ការរៀបចំប្រលងប្រឡងប្រកួតលក់លោកស្ថិតនៅកន្លែងនោះ ។ ភារកិច្ចរបស់ខ្ញុំ
 មិនដាច់ឡើយ ។

ជាមួយនិងការរកពន្ធ ជាលេខ ដាត់ស្នើឱ្យខ្ញុំបើកបរទូកចូលជិតឆ្នេរសមុទ្រ
 កក្កដា ហើយថា : -

- កង្វល់នេសាទត្រី ។ ពិនិត្យមើលទ្រង់ទ្រាយ រាងផ្សិត្យាង ។ តើ
 វាសាបពណ៌អីខ្លះ . តើវាធំប៉ុណ្ណា . មានឈ្មោះយ៉ាងម៉េច . តើ
 វានៅក្នុងជាក្រុម (២ ឬ ៣ ឬច្រើនជាងនេះ) . តើវាមានពាស្តិក
 ប្លឺនឬទេ . មានរបៀបចម្អុយឬទេ .

- កង្វល់ចម្បាំង ។ ពិនិត្យមើលតើវាខុសឬក្រយាងម៉េចពីកង្វល់នេសាទ
 ត្រី ។ ពិនិត្យឱ្យដឹងពីដល់ឈ្មោះវា ចំណុចណាស់ ប្រដាប់អាវុធត
 ទ្រង់ទ្រាយ លក្ខណៈ ប្រភេទ ។ ធ្វើម្តេចឱ្យឆេតអាចងាយស្រួលនិងល្អាលក់
 កង្វល់ទាំងអស់នោះ ។

- កោះ ។ កោះចម្លែកដែលមានទ្រង់ទ្រាយមិនធម្មតា កាលណាគេ
 មើលទៅវា ពិតប្រាកដ (ពីប្រការលេខ១១ មេរិកមានរូបថតពីរលើ
 កង្វល់បោះ តែនៅមិនទាន់មានរូបដែលថតពីកង្វល់) ។ កោះណា
 ដែលមានពណ៌ ឬមានទ្រង់ទ្រាយ មានលក្ខណៈពិសេស (ដូចជាផ្កាឯងផ្លុ
 ល្មៅ ដើមដី ឬផ្លែឬធ្វើស្រទន្ធា) ។

- លំដាប់ទំហំប្រដាប់អាវុធនា អាសាវធំ ឬ ចម្លែក (ដែលឆេតអាចទុកដូច
 ជាចំណុចណាស់ ឬដាច់បង់ត្រូវកំទេច) ។

ប្រតិបត្តិការនេះនាំទៅលើ ពីប្រការកម្ពុជាជាប្រទេសមួយនៃមនោពិស
 តុវិទ្យាខ្លាំងពូកែ ហើយប្រទេសនេះហាក់ដូចជាពង្រីកអាណាចក្រនៃមនោពិស
 ឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ។

ពិនិត្យដំបូង ក៏ពន្យល់ក្របខ័ណ្ឌនៃលក្ខណៈមេរិកក្នុងលក្ខណៈចំពោះ

ការរឹតដាលនៃលទ្ធិកុម្មុយនិស្តនៅអាហ្វ្រិកខ្មៅ ហើយការប្រយុទ្ធនេះមានតារាងពី
 មុនសង្គ្រាមរបស់ខ្លួននៅប្រទេស ~~ស្វីស~~ ទៅទៀត ។ គេ លេចផ្លូវមាមេ-
 រិក ដល់ហើយនា របើកមុខមាមេកម្លាំងប្រដាប់គ្រាប់ កម្ពុជានិងអាចវាយលុក ចូល
 ប្រយុទ្ធសង្គ្រាមដល់ប្រទេសថៃ រដ្ឋនិមប្រទេសនោះ ភ្នាក់ងារទៅក្នុងលទ្ធិកុម្មុយនិស្ត ។
 ក្រោយពីប្រទេសថៃមក ម៉ាទ្រូស្យា អាចងាយស្រួលនិងក្លាយទៅជាប្រទេសកុ-
 ម្មុយនិស្ត ។ ហើយក្រុមហ៊ុនការងារនេះអាចនាំគ្រោះ ថ្នាក់ម៉ាឯងផលលិចប្លូរី ។

លទ្ធិផ្លូវនេះលិចប្លូរី ជាក់លាក់នៃទឹកដីប៉ុន្តែក្នុងសកលលោក ហើយជាកន្លែង
 លោកលាវ (ក្នុងចំណោមនៃឆ្នាំនាឯកទ្រូត) ចំពោះពួកមូលធននិយម ។ លេច
 ផ្លូវមាមេរិកច្បាស់ជាមិនរុញច្រានពីលិចប្លូរីភ្នាក់ងារទៅក្នុងលទ្ធិកុម្មុយនិស្តទេ ។

បង្កើនលទ្ធិមូលធននិយម លក់លោក ភ្នាក់ងារខ្លួនទៅលើទ្រូកវ៉ាត់មួយ
 ដែលចេញពីដំបូន ទៅកូរ៉េខាងត្បូង តុងកុង ម៉ាស៊ីន លិចប្លូរី អូស្ត្រាលី
 និង ញូវ ទីឡង់ (NEW ZEALAND) ។ ការរឹតលួតលាងដ៏ថ្មីពី
 (ខាងទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច) ហើយមានទ្រឹស្តីនេះជាងនៅទីណាទៀត
 ឯង ។ ដូច្នោះប្រទេសថៃធ្វើម្តេចក្នុងពួកកុម្មុយនិស្តបណ្តា រូបការរឹតលួតលាង នេះ
 គេ ។

ប្រទេសជប៉ុនគឺ ដែលប្រទេសជាមិត្តនៃមនុស្សនៅអាហ្វ្រិកខ្មៅ គឺកម្ពុជា
 ដែលជាប្រទេសកុម្មុយនិស្តមានដោយដាច់ខាត ។ ~~ប្រទេសស្វីស~~ មិនខ្លាំងទេហើយ
 រហូតមកដល់ឥឡូវ លាវ ក៏ដូច្នោះដែរ ។

ប្រទេសជប៉ុនគឺ ដែលប្រទេសដ៏ប្រទេសថៃ ។ ចំពោះប្រទេសនេះ -

ទីក្រុងព្រងកកជាកន្លែងមូលធននិយមមួយខ្លាំង ។ ប៉ុន្តែនៅតាមទីក្រុងជំនួបទ្រព្យ
កម្មនិយមរបស់មានកើតឡើង ហើយពួកនេះហាក់ដូចជាពង្រីកកម្លាំងខ្លួនឡើង
យ៉ាងខ្លាំង ។

ប៊ិនទីសិន ចង់ឱ្យខ្ញុំចេញដំណើរតាមទូកទៅលិង្គបួនី ភាគតាមកោះ កាម
(GUAN) ម៉ាងអាប័រស៊ីលបំផុត ។ ប៉ុន្តែអាត្មាអាកាសអនុគ្រោះឱ្យធ្វើ
ដំណើរនេះបានតែក្នុងខែធ្នូ ឬ មករា ។ ដូច្នេះខ្ញុំទៅលំដោះខ្លួនដើម្បីជំរក
និយមប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ទូក រំលឹកដំណើរទាំងឡាយនេះ ។ គាត់ (ប៊ិនទីស
សិន) ប្រាប់ខ្ញុំថា យើងអាចជួបគ្នាជាថ្មី ដើម្បីពិភាក្សាឱ្យយល់ស្តីអំពីដំណើរ នេះ
មុននឹងខ្ញុំចរចេញទៅ ។ គាត់បានឱ្យជំរកខ្ញុំជាមុនថា គេអាចត្រូវការ
ប្រើខ្ញុំទៅបើកបរទូកមួយទៀត ក្នុងមួយរយៈកាលខ្លី ។ រួចយើងក៏លាគ្នា ។

នៅពាក់កណ្តាលខែ កញ្ញា ខ្ញុំបានទទួលប្រតិបត្តិការពី ប៊ិនទីសិន បញ្ជាក់
និយមចេញដំណើរនៅក្នុងពេលអាប័រស៊ីលនេះទៅប្រទេស អេស្ប៉ាញ (ASPAIN)
ដើម្បីទៅជួបរបស់ទូករបស់ភ្នាក់ងារ លេអ៊ីកា ទៅក្នុងទៀត ។ នៅខែធ្នូ ២០
៩១ កញ្ញា ភ្នាក់ងារលេអ៊ីកា ខ្ញុំក៏បានចេញទៅប្រទេស អេស្ប៉ាញ (ASPAIN)
ដើម្បីជួបទាក់ទងជាមួយ មីកែល ហេនដុន (MICHAEL HERNDON) ទីនា
បានមកចាំខ្ញុំនៅទីវាលឈូកនោះនោះ ។

ទៅ
យើងនាំគ្នាមើលទូកនោះ ។ ក្នុងរយៈពេលមិនដល់មួយអាទិត្យផងយើង
ក៏បានរបៀបចំទូកនោះឱ្យប្រើបាន រួចទើបចេញពីអេស្ប៉ាញទៅរកកញ្ជា
ជាមួយ ហេនដុន នៅប្រទេសម៉ារ៉ុក (MAROCCO) ។ ហេនដុន ជា

ភ្នាក់ងារលើអ៊ុយក្រែន ។ វាធ្លាប់បានពឹងពាក់ឧត្តមលេខីយ ម៉ារុកាង -
 ម្នាក់ និងសមាជិកនៃរដ្ឋសភា (ឬរដ្ឋាភិបាល) ម្នាក់ ព្រមទាំងភ្នាក់ងារ ប៉ូ
 លីសប្រប្រាយ ៣០ នាក់ទៀតឱ្យដឹងថា ។ វាជឿជាក់ថា នេះជាការប្រ
 លើសណាស់ ។ ដូច្នេះហើយបានជាវា (ឬលេអ៊ុយក្រែន) មានសិទ្ធិពេញលេញទៅលើ
 អ្នកអស់នោះ ។ រួចទើបយើងបើកបរទូកចេញពីកន្លែងនោះ មករដ្ឋម៉ែន
 (MAINE) នៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក ។ យើងមកដល់រដ្ឋម៉ែន នៅចុងខែ
 តុលា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ។

នៅទីនោះ ហេតុដូច្នេះ ទទួលបានប្រាក់ចំណូលកញ្ចប់តំបន់ ។ ឬទីក្រុង
 ត្រូវទទួលបានប្រាក់ចំណូល ។ ខ្ញុំក៏ឃើញទៅចតនៅ ប៊ូលបេយ (BOOTH BAY)
 ក្នុងរដ្ឋម៉ែន ។ រួចហើយទើបខ្ញុំជិះយន្តហោះទៅ ហ្សូលូលូ ទៅម៉ៅអ៊ី (MA-
 UI) កន្លែងសំបុកទូកខ្ញុំ ។

នៅខែ ធ្នូ (ឆ្នាំ ១៩៧៦) ខ្ញុំទទួលបាន និង ខ្ញុំនាំទូកទៅ ហ្សូលូលូដើម្បី
 និងទ្រង់ទ្រាយវាល់រាប់ដំណើរទៅលើប្រទេស ។ ខ្ញុំរៀនសូត្រនោះដូច មិនដែល
 នៅហ្សូលូលូ នៅថ្ងៃ ២០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៦ ដើម្បីពិភាក្សាឱ្យបានល្អបំផុតអំពី
 ផែនការធ្វើដំណើររបស់ខ្ញុំ ។

យើងពិភាក្សាគ្នាអំពីមនុស្សដែលខ្ញុំត្រូវជួបតាមផ្លូវ ហើយដែលខ្ញុំអាចពឹង
 ពាក់បាន ។ គេបានប្រាប់ឈ្មោះ ហ្វីលីប (PHILLIPS) ជនស្រេច ឱ្យចាំ
 ខ្ញុំនៅកោះកាម (GUAM) ។ នៅម៉ាសិល គេបានទាក់ទងប្រាប់ល្ខានទូកអា
 មេរិកថាខ្ញុំអាចរស់នៅទីនោះ ប្តីត្រូវតែខ្ញុំគ្មានផែនការអ្វីសោះ ដើម្បីរស់ -

នៅម៉ាឌីស ។ នៅសិង្ហបុរី អ្នកចាំខ្ញុំឈ្មោះ ដានីវ៉ែល (DANIELS) ។
 ព្រមជាមួយនេះខ្ញុំត្រូវជួបជនម្នាក់ឈ្មោះ អូទីស ម៉ាកក្រាស (OTIS MAC GR-
 ATH) ដែលចេះនិយាយភាសា អូទី (OTIE) ។ គាត់នេះ (អូទី)
 ជាមនុស្សដែលខ្ញុំត្រូវទាក់ទងនៅពេលកក ។ ពិនិត្យនិង បញ្ជាក់ប្រាប់ខ្ញុំថា -
 ដានីវ៉ែល មានលក្ខណៈព្រមប្រគល់ទាំងអស់ អាចប្តូរផែនការខ្ញុំ ហើយគាត់
 (ដានីវ៉ែល) អាចផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតលម្អន់ខ្ញុំ ចំពោះកិច្ចប្រតិបត្តិការនៅកម្ពុ-
 ជា ។

នៅថ្ងៃ ៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៨ អូទី មកជួបខ្ញុំនៅលើភ្នំ (*) ។ ពេល
 ពិភាក្សាគ្នាអំពីទំនាក់ទំនង ហើយ អូទី និយាយថាគាត់ចាប់អារម្មណ៍ថាពួកកុម្មុយនិស្ត
 ទី៥ពាក់ដួងដាវីកខ្លាំងក្លា ពេលចុងក្រោយរបស់ដែលគាត់នៅទីនោះ ។ បើ
 លិខិតជាពួកនេះនៅទីតាំងដីដែល មើលទៅគាត់ប្រែប្រួលទៅប្រែប្រួល
 លាងហើយ ។ គាត់ជឿជាក់ថាលក្ខណៈការងារនេះយោងទៅប្រទេសលាង អនុ
 ក្រសា និយាយដោយផ្លូវការនៅទីនោះ ។ គាត់និយាយប្រាប់ខ្ញុំថាមេឡូតអ័
 ពីមេឡូតទី៥មួយរូប ដែលមានរ៉ាំរ៉ៃខ្លាំងពូកែ មានមនុស្សរូបដាច់រ៉ាំរ៉ៃ
 ១០០០០ នាក់ ។ ពួកនេះដាំអារក្ស័ន និងធ្វើអារក្ស័នចំរាញ់កែវផង ។
 អូទី បញ្ជាក់ថា ពួកនេះ នៅទីបំផុតខាងលិចប្រទេសទី៥ ។ ខ្ញុំត្រូវជួបគាត់
 (អូទី) ទៀតនៅសិង្ហបុរី ។ នៅទីនោះគាត់នឹងបញ្ជាក់ប្រាប់ខ្ញុំនៅលើ

(*) - ជួបនៅចុងភ្នំ ។

ដែលទី ម៉ូណូដែលខ្ញុំត្រូវនាំទូកទៅជួបគាត់ នៅក្នុងទីផ្សារ (PATAYA)
ទីប្រទេសថៃ ។

នៅថ្ងៃ ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៨ វិទ្យុន និង ខ្ញុំ ក៏ចាកចេញពី ព្រះ
សីលាមករកកោះកាយ (GUAR) ។ ២៨ ថ្ងៃក្រោយមកយើងមកដល់
កោះកាយ ហើយខ្ញុំទៅជួប ប្តីស្រី ដែលជាភ្នាក់ងារសេរីមួយផែន ។ គាត់
នេះនាំយើងទៅរកទិញស្បៀង និងប្រេងឥន្ធនៈ ។ រួចហើយគាត់ក៏ពិភា -
ក្សាជាមួយខ្ញុំ អំពីគ្រោងការចំពោះកម្ពុជា ។ គាត់ដឹងថាខ្ញុំត្រូវទៅថតរូប
កម្ពុជាធុនរួចទៅកម្ពុជា ។ ដូច្នេះយើងនាំគ្នាដំណើរពីបច្ចេកទេស ថត
រូប ហើយគ្រាន់តែដំណើរពីទូក ខ្លះនៅទីនោះ (នៅកោះកាយ) ។ យើង
ចំពោះការភិតខ្ញុំនៅកម្ពុជា ប្តីស្រី ប្រាប់ខ្ញុំថា ត្រូវខំថតរូបឱ្យល្អ និងច្បាស់ ។
រួចគាត់ឱ្យព័ត៌មានមកខ្ញុំខ្លះចំពោះព្រឹត្តិការណ៍នៅកោះកាយ ។ ប្រជាជន
ទីកោះកាយមានន្ទះចង់ដេញពួកអាមេរិកាំងចេញ ហើយនិងដំណើរយកឯក -
ភាជ័យ ។ ចលនានេះចំពោះគោលបំណងនេះនៅខេត្តបាត់ដំបង ប៉ុន្តែ
កំពុងតែចាប់ទឹកភ្លៀងទ្រង់ពុំ ។ ចំពោះសមរដ្ឋអាមេរិក កោះកាយជាមួយ
ដ្ឋានយន្តហោះ រប. ៥៦ (B- 52) នៅមហាសមុទ្រស្រីប្រាសាទ ហើយនិងមូលដ្ឋាន
នាវាមុជទឹកនៅភាគស្រីប្រាសាទ ។ ដូច្នេះសមរដ្ឋអាមេរិកមិនចង់ចេញពី
កោះនេះទេ ។ ប៉ុន្តែត្រូវតែរកមធ្យោបាយយ៉ាងមួយដើម្បីផ្តល់សុវត្ថិភាព ឱ្យ
ប្រជាជនកោះនេះ ។

យើងចេញដំណើរពីកោះកាយ ហើយទៅដល់ប្តីនៅថ្ងៃ ២១ ខែ
មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ដោយគ្មានសំភារៈ ។ ពីរថ្ងៃក្រោយមកខ្ញុំជួប

ដានីវ៉ែល ជាភ្នាក់ងារសេរីអា នៅលេខាធិការ រ៉ាហ្វ្លេស (RAFFLES HOTEL) ។ ជា
 ដំបូង ការពិភាក្សារវាងយើងទាំងពីរ មានលក្ខណៈងាយស្រួល ។ គាត់ចង់ដឹងពីការ
 រៀបចំទូកសំរាប់ដាក់កញ្ចប់ធន និងសំរាប់ធ្វើដំណើរត្រឡប់មកលេខាធិការ មេរិកវិញ។
 ការងារនេះជាការងារងាយស្រួលចំពោះគាត់ ពីព្រោះគាត់ជាភ្នាក់ងារនៃក្រុមហ៊ុន
 ធានារ៉ាប់រងនាវាស្រាប់ ដូច្នេះហើយគាត់មានពិសោធន៍ប្រើនាវាទូកកម្រងនេះ ។
 គាត់បានឱ្យលំហូររបស់ ពិន័យសិន មួយដែលធ្វើមកខ្ញុំ ។ លំហូរនេះបញ្ជាក់ឱ្យគាត់ -
 (ដានីវ៉ែល) ទទួលរ៉ាប់រងចំពោះខ្លួនខ្ញុំ (ដីម) និងបញ្ជាក់អំពីរបេលកម្មខ្ញុំនៅកម្ពុជា
 ចំពោះប្រតិបត្តិការនេះខ្ញុំត្រូវទុក ដានីវ៉ែល ជាមេដឹកនាំរបស់ខ្ញុំ ។ ក្នុងលំហូរនេះ
 ពិន័យសិន ប្រាប់ខ្ញុំថា អូ អូ និងមកជួបខ្ញុំនៅសិង្ហបុរីដែរ ។ ជាបញ្ចប់គាត់ -
 (ពិន័យសិន) ប្រាប់ខ្ញុំចំពោះរបេលកម្មនៅដែលសម្រេចកម្ពុជាត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នជាទីបំផុត។
 នៅទីបញ្ចប់មក ដានីវ៉ែល និង ខ្ញុំនាំគ្នាពិភាក្សាអំពីរបេលកម្មខ្ញុំនៅកម្ពុជា។
 នៅពេលដែលខ្ញុំយក ទិន្នន័យទិន្នន័យសម្រេចដែលយកមកឱ្យគាត់មើល គាត់ក៏ចង់បញ្ជាក់ប្រាប់ -
 កន្លែងដែលខ្ញុំត្រូវទៅបំពេញភារកិច្ច ។ ដានីវ៉ែល មិនចង់ឱ្យខ្ញុំទៅជិតឆ្នេរសមុទ្រកម្ពុ
 ជាទីបំផុតទេ ។ ជាលំអានខ្ញុំត្រូវថតភាសាក្តាល និងទីបំផុតក្នុង ។
 ដានីវ៉ែល ប្រាប់ខ្ញុំថាកម្ពុជាអាចប្រើកូនទូកនេសាទ ដើម្បីបង្កប់កងនាវាសំរាប់
 ដឹកជញ្ជូនកងទ័ពមកប្រទេសថៃ ។ ខ្ញុំត្រូវថតកងទ័ពនេសាទត្រី និងកងទ័ពម្នាក់ កត់សំគាល់
 ល្បឿនថា ពិនិត្យមើលតើវាឈាបណាស់យ៉ាងម៉េច ។ ធ្វើពីអ្វី ។ (តើ ដែក ស៊ីម៉ង់ ។ល។)
 តើមានការហាត់ហ្វឹកហ្វឺន (សម្បទ) ឬទេ ។ ហាត់ម្តង ៣ ទូក ឬប្រើដាងហ្វឹក ។ តើ
 វាមានខ្សែអាកាសវិទ្យុ (អង់គ្លេសវិទ្យុ) ឬទេ ។ ខ្ញុំត្រូវថតនិងសង្កេតមើលអ្វីពុំប្លែក -
 នៅលើប្រាង ដូចជាបំបែកវិទ្យុ ថាសរ៉ាដា (RADAR) ឬកោះ ផ្ទាំងថ្មនិងអាគារចម្លែក
 ដែលគេអាចយកទៅធ្វើជាចំណុចសំគាល់បាន ។ បើលិនជាខ្ញុំឃើញយន្តហោះ ឬនាវាក៏ដោយ ខ្ញុំ
 ក៏ត្រូវតែថតរូបវាដែរ ។

ជាតិក្បែរ ប្រាប់ខ្ញុំថា លេខរដ្ឋការមេរិក បានព្រមព្រៀងខ្លះៗអស់
 ហើយនាំភាស៊ីអេស្ប៉េ និងភាគច្រើនទាំងអស់ ថ្មីត្រូវតែទទួលបានមហិច្ឆិតា ចង់
 ទប់ទល់មិនឱ្យលទ្ធិកុម្មុយនីស្តដឹកនាំដោយទៀងទាត់នោះក៏ដោយ ។ គ្រាន់តែនាំ
 ក្នុងឆ្នាំនេះ ម៉ាទិស (រដ្ឋាភិបាលថ្មី) បានទាមទារលេខរដ្ឋការមេរិក ពី
 លេខរដ្ឋការមេរិក ហើយចំពោះការបង្កើតមូលដ្ឋានលើកម្រិតនៃការដឹកនាំដោយ
 ម៉ាទិស (គឺថា ឆ្នាំ ១៩៧០) ។ ទីនេះជាមូលដ្ឋាននៃកង នាវា
 មហាសមុទ្រដំបូងរបស់លេខរដ្ឋការមេរិកនៅភាគច្រើនទាំងអស់ ។ រដ្ឋាភិបាល
 ថ្មីនៃ រដ្ឋាភិបាលនេះ ខ្លួនមិនចាំបាច់ឱ្យលេខរដ្ឋការមេរិកនាំការខ្លួនទេ -
 ទៀតទេ ហើយលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ។ នេះបញ្ជាក់ ឱ្យ
 ដឹងថា លេខរដ្ឋការមេរិក ព្រមព្រៀងនឹងលេខរដ្ឋការមេរិក ។ ហើយរដ្ឋាភិបាល
 ថ្មីនៃ ច្បាប់នៃការស្រាវជ្រាវនេះ គឺមិនមែនទាមទារប្រគល់កាល ។ ហើយទៅ
 លេខរដ្ឋការមេរិកមិនចេះចង់ហាលមូលដ្ឋាន ស៊ូប៊ិក បេយ (SUBIC BAY)
 ហើយរដ្ឋាភិបាលថ្មីនៃ ច្បាប់នៃការស្រាវជ្រាវនេះ គឺមិនមែនទាមទារប្រគល់
 ម្យ៉ាងទេ ដល់លេខរដ្ឋការមេរិកមិនចង់លូតលាស់ទីក្នុងក្រុងស្រុកមួយទេ នៅ
 ភាស៊ីអេស្ប៉េ ហើយមិនមែនធ្វើឱ្យធ្វើអន្តរាគមន៍ហោងទេ ។ ប៉ុន្តែខ្លួននាំ
 តែតាមដានបែបប្រមូលទិន្នន័យដើម្បីស្រាវជ្រាវព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ ដើម្បីធ្វើអន្តរា -
 គមន៍កាលណា គេធ្វើប៉ុ ។

មួយអាទិត្យក្រោយពីយើងទៅដល់ស៊ូប៊ិក ជាតិក្បែរ ព័ត៌មានប្រាប់ខ្ញុំ
 ថា កងនាវាមហាសមុទ្រមេរិកបានទៅធ្វើស្រាវជ្រាវនៅទីនោះ ប៉ុន្តែ ក្នុង
 ប្រទេសទីនេះ ។ ចំពោះបែបកម្ម គឺមិនបង្ហាញនូវលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ឡើយ

រដ្ឋអាមេរិកបានបញ្ជូននាវាផ្ទុកយន្តហោះមួយ (AIRCRAFT CARRIER)
 នាវាពិរាជមួយ (DESTROYER និងនាវាការពារមួយ (DESTROYER ES
 CORT មកធ្វើទស្សនកិច្ច ។ ក្នុងរយៈពេលនោះមានកងទ័ព ៧៥០០នាក់ ។ គេ
 បញ្ជូននាវាទាំងអស់នោះមកដើម្បីបញ្ជាក់ប្រាប់ថា លោកស្រីអាមេរិកជាមិត្តភក្តិ
 មិត្តរួមគ្នា ហើយអាចផ្តល់ជំនួយដល់កម្ពុជាបាន ។ បើសិនជាមានសង្គ្រាមរវាងខ្មែរនិង
 កម្ពុជា ឬមានសង្គ្រាមផ្ទៃក្នុងជាមួយពួកកុម្មុយនិស្តខ្មែរ លោកស្រីអាមេរិកអាចផ្តល់ជំនួយ
 ជាសម្ភារៈដល់ខ្មែរភិក្ខុខ្មែរដូចគ្នាទៅ - អាវុធ យន្តហោះ រថយន្ត រថក្រោះ
 ។ ល ។ ព្រមជាមួយនេះគេនឹងបញ្ជូនទ័ពប្រឹក្សា ដើម្បីបង្កាត់បង្រៀនកងទ័ពខ្មែរ
 ឱ្យចេះប្រើសម្ភារៈអស់នោះផង ។ លោកស្រីអាមេរិកត្រូវបញ្ជូនប្រេសធីតា
 ផ្តល់ជំនួយនេះ ប៉ុន្តែប្រឡងរវាងខ្មែរនិងកម្ពុជាខ្មែរដើម្បីបំបាត់មុននឹង ។

លោកស្រីអាមេរិក មានភ្នាក់ងារពេលពេញអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដើម្បីមាត់មាត់
 ព្រឹត្តិការណ៍នេះយោងតាមភូមិភាគនោះ ។ ទុកជាខ្ញុំប្រឡងគេចាប់បានក៏ដោយ ក៏
 គេនឹងមានភ្នាក់ងារ លោកស្រីអាមេរិក ឯទៀតពុំមកបំពេញភារកិច្ចទេ ។ លោកស្រី
 អាមេរិក ប្រឡងនឹងប្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ ហើយនឹងឱ្យប្រាប់លាស់ ដើម្បីប្រាប់ទាំងកុំ
 ឱ្យលោកស្រីអាមេរិកមាន ^{ប្រយោជន៍} ~~ប្រយោជន៍~~ មួយថ្មីទៀត ។

ជាទីកំណ្រើ ទើបដាក់ថាកងនាវាចម្បាំងអាមេរិកាំង ដែលកំពុងទ័ត ធ្វើ
 ទស្សនកិច្ចនៅព្រំឆ្នាំង ពានាផ្តល់ជំនួយខ្ញុំផង ។ នាវាចម្បាំងកម្ពុជាច្បាស់
 ជាមិត្តភាពចេញឆ្ងាយពីប្រទេសខ្មែរ ។ ដូច្នេះខ្ញុំអាចចូលជិតឆ្នេរសមុទ្រកម្ពុជាបាន
 យ៉ាងជ្រាល ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំប្រឡងប្រយុទ្ធបន្តិច ។

ម្តង មកដួបខ្ញុំនៅអាទិត្យទីមួយនៃខែមេសា ។ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា កុម្មុយនិស្ត -

កាន់តែទឹកដុះជាលខ្លាំងឡើងពុំ ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ នៅស្រុកជ្រំជនបទ ជាពិសេស
នៅជ្រំឃ្លាងទីបី ។

គាត់ព័ត៌មានប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់តាមប្រព័ន្ធកម្ពុជា - ទីបី ការ
ប៉ះទង្គិចគ្នា កើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ។ ប្រទេសទាំងពីរគ្មានការទាក់ទង
អ្វីទាំងអស់នឹងគ្នាទេ ។ រដ្ឋាភិបាលទីបីមានការប្រយុទ្ធនឹងគ្នា ទីក្រុងលោ
កម្ពុជាផ្តល់ជំនួយ ជាលុយ ឬអាវុធដល់កម្ពុជានិយមទីបី ។ ម្យ៉ាងឡើយទីបីក៏ ខ្លាច
ទីក្រុងលោកម្ពុជាចូលវាយយុកទីបី បើសិនជាខ្លួនមានសម្របសម្រួល ។

អូទី ជឿជាក់ថា កម្ពុជា នឹង ទីបី ច្បាស់ជាគិតច្បាំងគ្នា ។ ប្រសិន
បើក្រុមការងារនេះ កើតឡើង ។ ទីបីនឹងស្នើសុំសេចក្តីសម្រេចផ្តល់ជំនួយលម្អិត
បើសិនបើសិនជាសភាពការនេះ ដុះជាបន្តិចមិនទាន់ ទីបីនឹងស្នើសុំសេចក្តីសម្រេច អា
មេទឹកធ្វើអន្តរាគមន៍ផ្ទាល់ ។ តាមមតិគាត់ (អូទី) សេចក្តីសម្រេច គួរតែ
នឹងជួយទីបី ។

គាត់បានប្រាប់ខ្ញុំឡើយថា គាត់បានឱ្យមនុស្សគាត់ឆ្ពោះ សម ឆយ ទៅ
ទិញក្រដាសព្រឺនព្រឺននៅប្រទេសលាវ ។ បន្ទាប់មក គាត់ចង់ព្រឺនប្រាប់ខ្ញុំខ្លះ
លើទំនងទីបីផ្តល់ឱ្យទៅជួបគាត់ឯ ព្រំតាប៉ា ។ បើយើងបានទៀបចំ ទំនង
ការជួបគ្នាទីបី ១៨ មេលា នៅប្រទេសទីបី ។

នៅពេលទំនងខ្ញុំជួប ដានីក្រែល ជាទីបុរេក្រោយ យើងនាំគ្នាផ្លែដក អីពី
ប្រដាប់ថតឆ្ពោះ ឆីកូណូសទីបី (NIKONOS III) ទំនងមានទឹកថត ៣៥ ម.ម
និង ៨០ ម.ម ។ នេះគឺជាប្រដាប់ថតមួយពិសេសទំនងអាចថតនៅក្នុងទឹកក៏បាន
លើទឹកក៏បាន នៅក្នុងធាតុភាពសីមួយ យ៉ាងណាក៏ដោយ បើសិនជាយល់ឃើញ

E2/86.6

ប្រើនៅលើទូក ។ បើបង់បានរូបថតល្អ ខ្ញុំសូមប្រើទំនាទៅរកពេលរលេង
លម្អាប់ថតរបស់យើងដែលមានចម្ងាយតិចជាង ៦ម៉ែ (6 MILES⁽¹⁾) ចំពោះ
ការនិងវត្តខ្ពស់ពុំ ខ្ញុំអាចថតរហូតដល់ ២០ម៉ែ (20 MILES⁽²⁾)

នៅថ្ងៃ១៣ ខែមេសា ឪពុកនិងខ្ញុំចាកចេញពីភ្នំពេញទៅកាន់
ភ្នំតាយ៉ា ។ យើងប្រកាសយក យើងមកដល់ទីនោះ គឺនៅថ្ងៃ១៨ ខែ មេ
សា ពេលព្រលប់ ។ ភូមិ ក៏នាំទូកនេសាទមួយពីរមកដឹកទូកយើង ។ នៅ
ពេលយើងកំពុងផ្អាកកញ្ចា គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា កងទ័ពអាមេរិកាំងបានចាក
ចេញពីភ្នំតាយ៉ាស្របច្រើន ។ ខ្លួនគាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា កងទ័ពកម្ពុជាបានព្រៃគ្រាប
រុំទឹកកក ទៅលើភូមិទី១ពួកមួយ ហើយបានកែទទួលបានជើង (JEEP) រស់មួយ
គ្រឿង ។ គាត់មិនដឹងមានស្លាប់ប៉ុន្មាននាក់ទេ ។ ប៉ុន្តែគាត់ ឱបាយ
ថាកងទ័ពទី១បានទៅកន្លែងនោះហើយ បើទៅច្បាស់វាមានការប្រ
យុទ្ធមិនខាន ។ គាត់មិនដឹងថា តើសង្គ្រាមអាចផ្ទុះកើតឡើងឬទេ ។
ប៉ុន្តែក្នុងរឿងនេះ ហាក់ដូចជាកម្ពុជាចង់ពិសោធន៍សាកមើលប្រទេសទី១ ។
គាត់ប្រាប់ឱ្យប្រុងប្រយ័ត្នទី១និងទី១១ នៅពេលចេញទៅកម្ពុជា ។

ឪពុកនិងខ្ញុំបានចាកចេញពីភ្នំតាយ៉ា នៅពេលនោះប្រទេសយើងមាន១២
យប់ទី១ថ្ងៃ ១៨មេសា⁽³⁾ ហើយបើកបរទូកនាំយកកម្ពុជា ។

---

(1) ៦ ម៉ែ = ៩,៦ គ.ម
(2) ២០ ម៉ែ = ៣២ គ.ម
(3) ជួរច្នេះប្រមូលជាថ្ងៃ ១៨ ខែ មេសា ។

យើងបានឯកភាពលើការស្រាវជ្រាវជាច្រើន ដើម្បីនឹងប្រៀបប្រដូចគ្នាជាមួយ
 កម្រិតកម្ពុជា ដែលយើងជឿជាក់ថា យើងច្បាស់ជាបានដឹងដូច្នោះ ។ ពីរថ្ងៃ
 ក្រោយមក ទូកយើងមកដល់អាគារកណ្តាលដែលមន្ត្រីកម្ពុជា ជិតកោះ⁽¹⁾ មួយដែល
 យើងអាចមើលឃើញ ។ ខ្ញុំក៏ថតកោះនោះពីចម្ងាយ ។ ភ្លាម ពុ
 ក្រោយនេះ នាវាប្រដាប់អាវុធកម្ពុជាមួយគ្រឿងមកដល់ជិតយើង ។ ខ្ញុំបាន
 ថតរូបកម្រិតនោះអស់ពីរបីស្តី យើងខ្ញុំអាចពិពណ៌នាវាដូចតទៅ = កម្រិតនេះធ្វើ
 ពីរឈើ គឺជាកម្រិតនៃសាទ ដែលគេបានកែច្នៃទៅជាកម្រិតចម្បាំងប្រវែង ១៧ -
 ម៉ែត្រ (50 FEET) មានល្បឿនប្រហែល ២០ គ.មក្នុងមួយម៉ោង (
 10-12 KNOTS) យើងមានវាប្រដាប់អាវុធកាំភ្លើងធំ ២០លី និង
 កាំភ្លើងមួយដែលហាក់ដូចជាកាំភ្លើងយន្ត កាលិប៨០ ។

រំពេចនោះប្រាប់តែគេព្រោះមកយើង (ទីឡូន និង ខ្ញុំ) ខ្ញុំនឹក
 បានថាជាចោរម្នាក់ ពីព្រោះគេបានប្រាប់ខ្ញុំជាមុនថា ឱ្យប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះ
 ចោរម្នាក់សញ្ជាតិ ~~កម្ពុជា~~ ដែលប្រើប្រាស់កម្រិតចម្បាំង ដែលនាំយកមក
 កាន់កាប់យកមកដាក់ ។ ដូច្នោះខ្ញុំជឿជាក់ថា ទូកនេះជាកម្រិត
 ចោរម្នាក់ ។ ខ្ញុំយកកាំភ្លើងខ្លីខ្លី និងកាំភ្លើងខ្លីរបស់ ទីឡូន ព្រោះតទៅវិញ
 អស់ ១៥គ្រាប ដោយសង្ឃឹមថាវានឹងរត់គេចចេញ ។ ឯកម្រិត កម្ពុជា
 បានព្រួយយើងនឹងកាំភ្លើងធំ ២០ ម.ម ។ ទូកខ្ញុំក៏ប្រុងប្រដាប់ ខ្ញុំក៏បញ្ឈប់
 វា ។ កងទ័ពកម្ពុជាក៏ចាប់យើងទៅ ។

(1) ខ្ញុំស្គាល់ឈ្មោះកោះនេះ ។ ប៉ុន្តែឥឡូវខ្ញុំភ្លេចឈ្មោះវាហើយ ។ តាមការ
 ពិតគឺកោះពីរនេះជាបរិវេណ មួយទំហំ មួយកំពស់ ១០០ម៉ែត្រ (គឺកោះម៉ែវ)

ការកិច្ចខ្ញុំនៅកម្ពុជាពីបដៃប្រាំបួន ដោយយើងទាំងពីរនាក់ថតកម្ពុជា
បានទីត ២២ប្រាំបួន ។

ចំពោះរបបកម្មនេះ ខ្ញុំត្រូវទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រ ៣០ភាគរយនៃតម្លៃ
កញ្ចប់ លើកិច្ចការ ដែលនៅក្នុងខ្ញុំ ។ ខ្ញុំត្រូវទិញទៅ ទីក្រុង ភាគនៃ
លុយនេះ ។ ដូច្នេះខ្ញុំត្រូវបានទីត ៧០០.០០០ដុល្លារ ។ ឯ ទីក្រុង -
៥០០.០០០ដុល្លារទីត ។ វិញ្ញាបនបត្រនេះប្រើប្រាស់ទីតនឹងទាញខ្ញុំឱ្យ
បកប្រែបញ្ចូលរបបកម្មមានកម្មនៅទីនេះ ។

ចំពោះកម្ពុជា លើកិច្ចការ នឹងបញ្ជូនភ្នាក់ងារទៅប្រកបរបរទិញមក -
បើបកប្រែជាបន្តបន្ទាប់ទៀត ។

ថ្ងៃ ២៣ ឧសភា ១៩៧៨

ដឹម វិល្យាំមក្សាត

អ្នកល្មើស

បាន